

ΘΕΛΞΙΝΟΗ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

Ο ΠΛΑΤΩΝ

4

Εἰσαγωγή εἰς τὴν Φιλοσοφίαν.

Ἐκ τῶν παραδόσεων τοῦ Γερμανοῦ Καθηγητοῦ Δέλδρουκ.

Σκοπός, ἐφ' ᾧ σήμερον συνήλθομεν, εἶναι τὸ νὰ ἐκθέσω τοὺς λόγους, δι' οὓς, νομίζω, θέλω ἐκτελεῖ ὅσον οἶόν τε κάλλιστα τὸ ἐπιψηφισθέν μοι ἐπάγγελμα τοῦ τῆς φιλοσοφίας διδασκάλου, ἐὰν ἐκλέξω ὁδηγὸν καὶ καθηγητὴν πρὸς τοῦτο τὸν δαιμόνιον Πλάτωνα, καὶ μάλιστα ὅτε μὲν ἐξηγῶ μέρη τινὰ τῶν συγγραμμάτων του, ὅτε δὲ καὶ ἐκτίθημι ἀλληλοδιαδόχως τὰς περὶ θεῶν τε καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων διδασκαλίαις αὐτοῦ, ἔτι δὲ καί, κατὰ τὴν ἐμὴν ἀμετάθετον γνώμην, παραβάλλω τὰ ἐκ τοῦ ἰδίου τε καὶ ἐκ τῶν ἀλλοτρίων μελετῶν συμπεράσματα ταῖς τοῦ Πλάτωνος δόξαις, ὡσάκις τυχόν οὗτος λαλῆ περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου, εἰδὲ μὴ, ἐξετάζω τοῦλάχιστον αὐτὰ σχετικῶς πρὸς τὰ ἐκείνου ἀξιώματα καὶ βασανίζω τὴν ἀξίαν αὐτῶν.

Ἴνα δὲ σαφέστερον δηλώσω τὴν περὶ τούτου γνώμην μου ὅσον οἶόν τε ἀκριβῶς καὶ συντόμως, ἐπιτρέψατέ μοι προηγουμένως γενικὰς τινὰς παρατηρήσεις νὰ προτάξω.

Ὡς ἡ Ἱστορία περὶ τὰ μερικὰ καὶ μεταβλητὰ καὶ συμβεβηκότα, οὕτως ἡ Φιλοσοφία περὶ τὰ γενικὰ καὶ ἀμετάβλητα καὶ ἀναγκαῖα περιστρέφεται. Ἔστι δὲ διττὴ τις ἀνάγκη, φερομένη Ἑλληνιστὶ τὸ μὲν διὰ τοῦ ἀναγκαῖου ἐστὶ, τὸ δὲ διὰ τοῦ εἰκὸς ἐστὶ. Τὸ ἀναγκαῖον εἶναι ἀδύνατον νὰ γίνῃ ἄλλως, τὸ δὲ εἰκὸς δύναται μὲν δὲν τολμᾶ δὲ, καὶ τοῦτο μὲν ἀνήκει εἰς τὸ τῆς ἐλευθερίας βασιλείον, ἐκεῖνο δὲ εἰς τὸ τῆς φύσεως. Μεταξὺ τούτων εὑρηται ἕτερον εἶδος φαινομένων, συνδέον πρὸς ἄλληλα τὰ δύο ταῦτα καὶ τοῦτό ἐστιν ἡ τέχνη, ἐπειδὴ ὄντως ἀριστουργήματα δὲν δύναται ἄλλως πῶς νὰ υπάρξωσιν, ἂν μὴ προηγηθῇ ὁ ἐνθουσιασμός, ὅστις εἶναι κατάστασις ὑψηλοτάτης αὐτοενεργείας καὶ καθαρωτάτης νοήσεως, καὶ τοιαύτης μάλιστα, ἥτις δὲν πηγάζει ἐκ βουλήσεως, ἀλλ' ἐξ ὑψηλοτέρας τινὸς δυνάμεως, συναισθανομένης τὸ περὶ τὰς κινήσεις ἐλεύθερον αὐτῆς καὶ συγγνωσκούσης τὸν μετὰ τῆς βουλήσεως σύνδεσμόν τῆς, κατάστασις μεσαία καὶ ἀπόρρητος, καθ' ἣν τὸ ἐνεργεῖν καὶ πάσχειν διαδέχονται ἀλλεπάλληλα οὕτως ὥστε ἀμφίβολον πότερον τούτων ὑπερισχύει.

Πλὴν τούτου, τὸ ἀναγκαῖον ὀρίζεται ὑπὸ νόμων, ὧν τινὲς μὲν πρωτότυποι ἢ ἀρχικοί εἰσι, τινὲς δὲ παράγωγοι ἢ δευτερεύοντες. Ὅταν ἡ Φιλοσοφία ἐρευνᾷ τοὺς ἀρχικοὺς νόμους καλεῖται Μεταφυσική ὡς δ' ἐκ τῶν ἀντικειμένων, ἐφ' ὧν ἐπικρατοῦσιν οἱ νόμοι οὗτοι, λαμβάνει καὶ ἐτέρους προσδιορισμοὺς τὸ ὄνομα, καὶ λέγεται ἡ Μεταφυσικὴ τῆς Φύσεως, ἡ Μεταφυσικὴ τῶν Ἡθῶν, ἡ Μεταφυσικὴ τοῦ Καλοῦ· ἀλλὰ καὶ καθαρὰ ὀνομάζεται ἡ αὐτὴ πρὸς ἀντιδιαστολήν τῆς ἐφηρμοσμένης, περιστρεφόμενης περὶ τοὺς παραγωγούς νόμους, ἵνα ἐκ τούτων προσδιορίσῃ τὸ κατὰ τὰς μερικὰς περιστάσεις ἀναγκαῖον. Περιττὸν ὅλως ἀποβαίνει τὸ νὰ ἐπαριθμῶσιν ἐνταῦθα τῆς ἐφηρμοσμένης Μεταφυσικῆς τὰ μέρη· διὸ παραλείπω ταῦτα καὶ περιορίζομαι λέγων ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ἀναμφιλέκτως τὸ πλήρωμα τῶν εἰρημένων ἐρευνῶν εἶχον ἐν νῷ, ὀρίζοντες τὴν Σοφίαν γινώσκουσινθείων τε καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων.

Ἄλλ' ὡς γνωστὸν, ἡ τῆς γνώσεως ταύτης πληρεστάτη κτῆσις

ἀνεφικτός ἐστι τοῖς ἀνθρώποις ὅσῳ δὲ, τοῦ χρόνου προϊόντος, ὁ κύκλος τῶν ἡμετέρων γνώσεων αὐξάνει, τόσῳ μᾶλλον καταφαίνεται ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ διακρίνωμεν μέρη τινὰ ἐκ τοῦ τῶν ἐπιστημῶν συνόλου, τῶν ὁποίων ἡ γνώσις δύναται νὰ ὀνομασθῇ κατ' ἐξοχὴν Σοφία. Ἀλλὰ τίνα τὰ μέρη ταῦτα;

Οἱ ἀνθρώποι ἐν γένει, λέγει ὁ Ἀριστοτέλης, οὐδ' ὅπερ νομίζομεν ζητοῦμεν, οὐδ' ὅπερ προφασίζομεθα ζητοῦντες, ἀλλὰ πάντες ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ζητοῦμον. Ἐπειδὴ, προστίθῃσι, μετὰ παντός ὅτι ὁ ἀνθρώπος σπουδάζει ν' ἀποκτήσῃ, ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτοῦ, εὑρηται καὶ τι θεῖον συνηνωμένον.

Τοῦτο δὲ τὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ, ἂν ὄντως ὑπάρχῃ τι τοιοῦτον, ὅπερ οἱ ἀνθρώποι θεωροῦσιν ὡς τὸ ὑπέρτατον ἀγαθὸν καὶ πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ὁποίου, ἐν ἀγνοίᾳ ἡμῶν πολλάκις, ὁ ἀνθρώπινος βίος μεταβάλλεται εἰς διηκενὴ σπουδῆν, τοῦ ἄρα κείτου; Οὐδαμοῦ ἄλλοθι, ὡς φαίνεται, εἰμὴ ἐν τῇ ἐσωτερικῇ ἁρμονίᾳ, τῇ ἀναλόγως σχηματιζομένῃ, καθ' ὅσον μαθάνει μὲν νὰ συλλογίζηται τις ἵνα καὶ κατὰ τοῦτο πράττῃ, μαθάνει δὲ καὶ νὰ πράττῃ ὡς συλλογίζεται, μαθάνει δὲ πρὸς ταῦτα καὶ νὰ χαίρῃ καὶ νὰ λυπῆται κατὰ τὸ πρότερον.

Καὶ ἵνα μάθῃ μὲν τις νὰ συλλογίζηται, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ πράττειν συμφώνως πρὸς τὸν ὀρθὸν λόγον, δεῖται γνώσεων τακτικῶν καὶ καθαρῶν περὶ τοῦ γενικοῦ τοῦ ἀνθρώπου προορισμοῦ ὡς αἰσθητικοῦ καὶ λογικοῦ καὶ κοινωνικοῦ ὄντος, καὶ ἐξαιρέτως περὶ τοῦ ἰδίου προορισμοῦ ἵνα πράττῃ δὲ ὡς συλλογίζεται, δεῖται ἀπαλλαγῆς ἀπὸ παντός βιαίου πάθους καὶ χρήξῃ αἰσθημάτων εὐγενῶν καὶ εὐτάκτων, ἅτινα πηγάζουσιν ἐκ τῶν περὶ τοῦ ἀληθοῦς καλοῦ παρατηρήσεων. Προσέτι δὲ ἵνα χαίρῃ προσηκόντως καὶ προσηκόντως λυπῆται, δεῖται ἰδεῶν παραμυθητικῶν περὶ τε τῆς τύχης καὶ τοῦ ἐφ' ἡμῶν κράτους τῆς φύσεως καὶ μάλιστα περὶ τοῦ θανάτου, ᾧ τινι ὑποκειμέθα· αἱ ἰδέαι αὗται ἐν μὲν τῇ εὐτυχίᾳ περιορίζουσιν ἡμᾶς εἰς τὴν μετριότητα καὶ τὴν σωφροσύνην, ἐν δὲ τοῖς δεινοῖς, τοῖς τε ἐπιχειμένοις καὶ τοῖς παρεληλυθόσιν, ἀναδεικνύουσι τὴν ψυχὴν καρτερικὴν τε καὶ γενναίαν.

Ἐκ τῶν εἰρημένων ἐπιτεταί ὅτι τῶν ἐπιστημῶν τὸ πλήρωμα τοσούτω μᾶλλον ἀξιὸν ἐστὶν τοῦ ἐγκαλλωπίζεσθαι τῷ τῆς σοφίας ὀνόματι ὅσῳ ἐπιτηδειότερον ἀποβαίνει πρὸς τὸ βοηθεῖν τὸν ἀνθρώπον νοῦ-

θεαίαις τελεσφόροις καὶ πρὸς τὸ ἐξηγεῖν αὐτῶ τὰ εἰρημένα ἀντικείμενα ἐπὶ ἐπιτυχίᾳ τοῦ ὑπερτάτου ἀγαθοῦ. Καὶ ὡς πρὸς τοῦτο ἐδύνατο κατ' ἐξοχὴν νὰ καυχᾶται ἡ τῶν ἡθῶν καὶ τοῦ καλοῦ Μεταφυσικὴ μετὰ τῶν ἐφηρμοσμένων αὐτῆς μερῶν, καθὼς καὶ ἡ τῆς φύσεως Μεταφυσικὴ μετὰ τῆς Ἀνθρωπολογίας, ἐνὸς τῶν ἐφηρμοσμένων αὐτῆς μερῶν.

Αἱ δὲ μαθηματικαὶ ἐπιστήμαι, καθαραὶ τε καὶ ἐφηρμοσμέναι, καίτοι ἀληθῶς δὲν ἔχουσιν ἄμεσον σχέσιν μετὰ τοῦ μεγίστου καὶ ἀρχικοῦ τοῦ ἀνθρώπου σκοποῦ, μ' ὅλα ταῦτα καὶ τούτων πρέπει νὰ ἔχη ὀπωσοῦν γνῶσιν καὶ αὐτὸς ὁ θέλων νὰ περιορίσῃ τὰς ἐαυτοῦ ἐρεύνας εἰς μόνον τὸ πρὸς ἰδίαν εὐχαρίστησιν χρήσιμον. Τούτων δηλαδὴ ἀντικείμενόν ἐστι πράγματα καὶ δυνάμεις, τὰ ὅποια, ὡς λέγει ἡ θεία Γραφή, κύριος ὁ Θεὸς διέταξε κατ' ἀριθμὸν, καὶ σταθμὸν, καὶ μέτρον.

Ἐάν λοιπὸν τὸ τούτων πρόβλημα συνίσταται εἰς τὸ ἀριθμῆσαι ἐκ νέου τὸ ὑπὸ τοῦ ὑψίστου ἀρχιτέκτονος προηριθμημένον, καὶ ἀναμετρηῆσαι τὸ ὑπ' αὐτοῦ προμεμετρημένον καὶ ἀνασταθμῆσαι τὸ προσσταθμημένον, προσλαμβάνουσαι πρὸς τοῦτο βοηθοὺς τὴν ὄρασιν, τὴν ἀκοήν καὶ τὴν ἀφήν, δύνανται νὰ φθάσωσιν εἰς οὕτω ἀκριβεῖς περὶ τούτων γνῶσεις, ὥστε οὐ μόνον ἀμφιβολιῶν, ἀλλὰ καὶ πλειότερων ἀποδείξεων ἀνεπίδεκτοι ν' ἀποβαίνωσιν. Ὡστε, καὶ ἂν ὑφ' οἰανδῆποτε ἄλλην ἐποψίαν δὲν ἐξετάσωμεν αὐτάς, ὡς πρὸς τὸν λογικὸν ἀνθρώπον ἀνεκτίμητοί εἰσι τὴν ἀξίαν δι' αὐτὸ καὶ μόνον ὅτι διὰ τῆς πείρας διδάσκουσιν αὐτῶ τὰς διαθέσεις τῆς ψυχῆς, καταγινομένης εἰς τι οὐσιῶδες ἀμιγές καὶ καθαρὸν καὶ ἀσύγχυτον.

Ὁ πρῶτος ἐννοήσας ὅτι ὁ ἀνθρώπος οὐδέποτε θέλει ἀποκτήσῃ γνῶσιν ἀκριβῆ καὶ ἀναμφίλεκτον περὶ τῶν λυσιτελεστάτων αὐτῶ πραγμάτων ἦτο, φαίνεται, ὁ Πυθαγόρας, αὐτὸς ἐκεῖνος δηλαδὴ ὁ ἀποβαλὼν τὸ ὄνομα Σοφός, ὑπὸ τὸ ὅποιον τότε καὶ αὐτὸς ἐφέρετο καὶ ὁ τὸ ὄνομα Σοφία, ὑπὸ τὸ ὅποιον τότε ἦτο γνωστὸν τὸ σύνολον τῶν ἐπιστημῶν, μεταποιήσας εἰς τὸ τῆς Φιλοσοφίας, ἵν' ἀποδείξῃ ἴσως ὅτι ἡ τοῦ ἀνθρώπου σοφία δὲν συνίσταται εἰς τῆς ἀληθείας τὴν γνῶσιν, ἀλλ' εἰς τὴν ῥεσπὴν αὐτοῦ πρὸς κτῆσιν τῆς γνώσεως ταύτης, ἧτις δι' αὐτὸ τοῦτο καὶ ἐφεδρεύει μᾶλλον, εἰς τὴν διάθεσιν ἢ τὸν νοῦν.

Ἄλλ' ὁ Σωκράτης προέβη ἔτι περαιτέρω ἔνθους ὁ ἀνὴρ καθιέρωσε τὸν βίον αὐτοῦ ἅπαντα εἰς τὸ ἀποδείξαι, ἐφ' ὅσον διὰ τοῦ λόγου ἐδύνατο, ὅτι ὁ ἀνθρώπος διὰ τῶν ἰδίων δυνάμεων δύναται ν' ἀπαλλαγθῆ τῆς περὶ τὰ ὠφέλιμα ἀπάτης καὶ ὅτι πρέπει ν' ἀποφεύγῃ ὡς τὸ χεῖριστον καὶ ἐπιβλαβέστατον τῶν κακῶν, οὐχὶ τὴν ἀμαθίαν, ἀλλὰ τὴν δοκησιοσίαν, τούτεστι τὴν ψευδῆ οἴησιν τοῦ γινώσκειν ὅ,τι ἀληθῶς δὲν ἔφθασεν εἰσέτι νὰ νοήσῃ.

Σπούδαζε ἀδιαλείπτως ν' ἀπαλλαγῆς τῆς ἀπάτης καὶ ἔσο βέβαιος ὅτι ἀφ' ἑαυτοῦ τότε τὸ τῆς γνώσεως φῶς ὀδηγήσει Σου τὸν νοῦν πρὸς πᾶν ὅ,τι ἀληθῶς ἀξιόν ἐστι τοῦ γινώσκειν. Εἰς τὰ ὀλίγα ταῦτα συγκεφαλαιοῦται ἡ τοῦ Σωκράτους φιλοσοφία.

Ἡ τοῦ Σωκράτους φιλοσοφία; Καὶ τί ἐστι Φιλοσοφία, ἂν φιλοσοφία ἰδιάζῃ τινί; Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε γενομένων παρατηρήσεων, διττὴν πρὸς τὴν ἐρώτησιν ταύτην συνάγομεν ἀπάντησιν.

Εἰ μὲν ἡ λέξις δηλοῖ διάθεσιν τινα, Φιλοσοφία ἐστὶν ἡ μετὰ λόγου καὶ ἐπιστήμης γινομένη σπουδὴ, ἧτις, ἐκ τῆς πρὸς τὸ ὑπέρτατον ἀγαθὸν κλίσεώς μας ἀπορρέουσα, ὀδηγεῖ καὶ ἐνθαρρύνει ἡμᾶς εἰς ἀντικείμενα ποικίλα καὶ εἰς τὴν τούτων χρῆσιν.

Εἰ δὲ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο νοητέον περίληψιν τινα γνώσεων, Φιλοσοφία ἐστὶ τὸ σύνολον τῶν περὶ θείων καὶ ἀνθρωπίνων πραγμάτων βεβαίων γνώσεων, στηριζομένων ἐπὶ τῆς ψυχῆς διὰ λογικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς σπουδῆς.

Περὶ ταύτας ὅμως τὰς βεβασίας γνώσεις οὐδέποτε συνεφώνησαν ἐντελῶς πρὸς ἀλλήλους, οὐχὶ πολλοί, οὔτε κἂν δύο τῶν ἐπίσης ἱκανῶν, ἐπίσης ἐπιμόνων, ἐπίσης ἀκριβῶν διερευνητῶν.

Ἄλλὰ τοῦτο, ἀντὶ μῶμου, ἀπ' ἐναντίας ἐπαινον περιποιεῖ τῇ Φιλοσοφίᾳ. Ἐπειδὴ ἡ τιαύτη ἀσυμφωνία οὐδαμῶθεν ἄλλοθεν πηγάζει ἢ ἐκ τῆς ἀπειρίας τῶν τῇ Φιλοσοφίᾳ ὑπαγομένων ἀντικειμένων καὶ τῆς ποικιλίας τῆς ὄψεως, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ταῦτα ἐμφανίζονται εἰς ἕκαστον παρατηρητὴν· ἀλλὰ μὴν ἡ τῶν φιλοσόφων ἀσυμφωνία, ὠρίμως ἐξεταζομένη, κατὰ πολὺ ἐλαττοῦται τὸ μέγεθος, ὑπὸ τὸ ὅποιον παρίσταται ἐκ πρώτης ὄψεως. Ἄν δηλαδὴ συγκατατάξωμεν ὡς ὁμόφρονας τοὺς ὅσοι δοξάζουσι δοξασίας ἦττον διαφερούσας πρὸς ἀλλήλας, τὰ φιλοσοφικὰ συστήματα μῆτε τι πλείονα γίνονται μῆτε τί πατε ἐλάττονα τριῶν τῶν κυριωτέρων.

Καί εἰς μὲν τὸ πρῶτον σύστημα ἀνάγονται οἱ ἀναγνωρίζοντες τὴν ἀρχέγονον ὕλην, τὴν περιεκτικὴν τῶν διὰ τῆς ὥσεως καὶ τῆς συστολῆς ἐνεργουσῶν μηχανικῶν δυνάμεων, ὡς ἀρχικὴν καὶ μόνην οὐσιώδη, ἐξ ἧς προήχθησαν κατὰ μικρὸν, εἴτε ἐξ ἀνάγκης, εἴτε τυχαίως πῶς, πρῶτον μὲν αἱ χημικαί, εἶτα δὲ αἱ ὀργανικαὶ καὶ τελευταῖον αἱ λογικαὶ καὶ προαιρετικαὶ δυνάμεις· ὥστε, κατ' αὐτούς, νεκρὸν τι καὶ ἀλογόν ἐστὶν ἡ πρώτη πηγὴ πάσης ζωῆς καὶ πάσης νοήσεως.

Εἰς δὲ τὸ δεύτερον οἱ νομίζοντες ἐπίσης οὐσιώδη καὶ τὴν ὕλην καὶ τὸ πνεῦμα καὶ οὐτ' ἐκείνην ἐκ τούτου, οὔτε τοῦτο ἐξ ἐκείνης παράγοντες, ἀλλ' ἀμφοτέρα θεωροῦντες ὡς μέρη οὐσιώδη τῆς ἀρχικῆς δυνάμεως, ἧτις παρήγαγε καὶ διηνεκῶς παράγει τὸν κόσμον, ἐνεργοῦσα κατὰ νόμους αὐτῆ ταύτῃ ἀγνώστους· ὥστε, κατ' αὐτούς, τοῦ τε παρελθόντος, καὶ τοῦ ἐνεστῶτος, καὶ τοῦ μέλλοντος ἡ συνείδησις εὑρηται μόνον ἐν μέρει, κατὰ τὸν ἀπειρον τρόπον τε καὶ χρόνον διεσπαρμένη, οὐδαμοῦ δὲ συνημμένη.

Εἰς δὲ τὸ τρίτον τελευταῖον ἀνάγονται οἱ τῷ πνεύματι μόνῳ ὑπαρξίν ἀποδίδοντες, τὴν δὲ ὕλην εἰς τὴν τούτου θέλησιν ὑποβάλλοντες· οὗτοι θεωροῦσιν ὡς ἀρχὴν παντός πράγματος, ὡς ἀρχιτέκτονα τῆς τοῦ παντός διαθέσεως, πρώτην τινὰ ὑποστατικὴν καὶ λογικὴν Οὐσίαν, ἀφ' ἧς ἀπορρέουσιν αἱ ἀνθρώπιναι ψυχαὶ καὶ πάντα τὰ νοῦν καὶ θέλησιν ἔχοντα κτίσματα· ὥστε τὸ τούτων σύνολον ἀπαρτίζει, κατ' αὐτούς, ἀπαύγασμά τι τῆς θεότητος, ἐξ ἧς ἕκαστον ἔχει ἐν ἑαυτῷ μέρος τι ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον. Οἱ ταῦτα δοξάζοντες τιμῶσι καὶ σέβονται ὡς ἓνα τῶν ἡγεμόνων αὐτῶν τὸν δαιμόνιον Πλάτωνα.

Ἐρευνηῶν τι φιλοσοφικῶς, ἀρχου ἀείποτε ἐκ τῶν στοχασμῶν τῶν κατὰ Σὲ ἰσχυροτάτων, καὶ ὅ,τι μὲν τούτοις συμφωνεῖ θεωρεῖ ἀληθές, ὅ,τι δ' ἀντίκειται θεωρεῖ ψευδές. Οὕτω πως δύναται νὰ ἐκφρασθῇ τὸ μέγιστον ἀξίωμα τῆς τοῦ Πλάτωνος φιλοσοφίας.

Οὐδὲν ἄλλο ἐθεώρει οὕτω φανερόν, ὡς ὅτι ἡ ψυχὴ πολυτιμότερα ἐστὶ τοῦ σώματος καὶ ὅτι ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖ αὐτοενεργός τις δύναμις, οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην συγγένειαν καταδεχομένη νὰ ἔχη μετὰ τῆς ὕλης. Καί, φαίνεται, περὶ τούτου, ἐκ τῆς τρυφερᾶς ἀκόμῃ ἡλικίας

αὐτοῦ, συνέλεξε τὰς μαρτυρίας, κυριευθεὶς ὑπὸ αἰσθήματός τινος τοῦ ὁποίου ὀλίγιστοί εἰσιν οἱ ἔχοντες ἰκανὴν πείραν· ὅλοι ὁμως τοῦλάχιστον κατὰ τινος τοῦ βίου ἡμῶν στιγμᾶς αἰσθανόμεθα καθαρὸν τινα καὶ ἀφιλοκερδῆ ἔρωτα, ἔλκοντα πρὸς ἀλλήλας δύο φίλας ψυχὰς, οὐχὶ ἐπὶ σκοπῷ προσωρινοῦ κέρδους, ἀλλὰ πρὸς τελειοποίησιν τῆς ἑαυτῶν ὑπάρξεως καὶ ὀδηγοῦντα διὰ μόνης τῆς τοῦ ὑπερτάτου ἀγαθοῦ ιδέας. Ἐννοεῖται δ' ἐνταῦθα ὁ ἔρωσ, ὅστις γεννᾶται, ὅταν δύο ἀγαθαὶ ψυχαὶ αἰσθανθῶσιν ἐντελῶς τὴν πρὸς ἀλλήλας φιλίαν.

Ὁ τοιοῦτου ἔρωτος ἔμπειρος (ἐδόξαζεν ὁ Πλάτων) πρέπει νὰ γνωρίζῃ ὅτι ἡ ιδέα τοῦ καθ' ἑαυτοῦ καλοῦ εἶναι θείατις ἀποκάλυψις, ἧτις δὲν ἐφεδρεῖται ἐπὶ τῆς ψυχῆς ὡς ἐκτύπωμά τινος, ἀλλ' ὑπάρχει καὶ ζῆ ἐν αὐτῇ ὡς ἀρχέτυπον, πρὸς τὸ ὅποιον συγκρινόμενον καὶ ἀναφερόμενον τὸ μερικὸν καλὸν δύναται εὐθύς νὰ γνωρισθῇ ὡς τοιοῦτον· τοιαυταὶ εἰσι καὶ αἱ λοιπαὶ ιδέαι, αἱ ἐν ἡμῖν ἐνοικοῦσαι, ὡς φέρ' εἶπειν ἡ τοῦ καθ' ἑαυτὸ ἀληθοῦς καὶ τοῦ ἀγαθοῦ, αἱ τῆς ὁμοιότητος καὶ διαφορᾶς, τῆς αἰτίας καὶ τοῦ ἀποτελέσματος, τῆς μονάδος καὶ τοῦ ὅλου. Οὐδεὶς δὲ δύναται τούτων καὶ τῶν τοιοῦτων ἰδεῶν ν' ἀρνηθῇ τὴν ὑπόστασιν, καθότι πᾶν ὅ,τι διανοώμεθα ἢ πράττωμεν, ἢ μᾶλλον εἶπειν, πᾶσα ἡμῶν ἢ ὑπαρξίς θεμελιούται ἐπ' αὐτῶν ὡς ἐπὶ τῆς ἀληθοῦς αὐτῆς βάσεως· μ' ὅλα ταῦτα, ἐπειδὴ στεροῦνται καὶ φθόγγου, καὶ χρώματος, καὶ μορφῆς, καὶ ὁσμῆς, καὶ γνώσεως, δὲν δύναται νὰ γίνωσι γνωσταὶ εἰς τὰς ἡμετέρας αἰσθήσεις ἵνα οὕτω ἀποδειχθῇ ὅτι καὶ ὁ ὀρατὸς κόσμος παράγεται καὶ συντηρεῖται, λαμβάνει ὑπαρξίν καὶ διάρκειαν καὶ ἐνέργειαν ἐκ τινος ὄντος νοητοῦ μόνον, οὐχὶ δὲ καὶ ὀρατοῦ.

[ἔπεται.]

ΟΙ ΒΑΧΑΒΙΤΑΙ.

Ἱστορικὸν Διήγημα.

(Συνέχεια καὶ τέλος, ὄρα Φυλ. ΣΤ΄.)

Ἡ ἀλλόκοτος ἐγκράτειά των ἀναφαίνεται κατὰ τὰς ἐκστρατείας· δὲν φέρουσι τότε ἐπὶ τῶν δρομάδων ἢ δύω ἀσκούς, τὸν μὲν πλήρη ὕδατος τὸν δὲ ἀλεύρου, καὶ ἅμω πεινάσωσι παρασκευάζουσιν ἐν τινι ἀγγεῖῳ ἀπλῶς διὰ μόνου ὕδατος καὶ ἀλεύρου ἀηδές τι μίγμα, καὶ, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἄλλης παρασκευῆς, καταβροχθίζουσιν αὐτό. Ἐγκαρτεροῦντες πᾶσαν στήρηνσιν, ἀντέχουσιν ἡμέρας ὀλοκλήρους πρὸς τε τὴν πείναν καὶ τὴν δίψαν.

Συνήθως μάχονται πεζῇ, ἢ ἀπὸ δρομάδων, ἐξαιρέσει μόνον τῶν ἀρχηγῶν, πολεμούντων ἐπίππων. Ἐπὶ τῶν δρομάδων ἀναβαίνουσιν ἀνά δύο, ἔχοντες πρὸς ἀλλήλους ἐστραμμένα τὰ νῶτα, καὶ καθήμενοι ἐπὶ ἐπιπίου δισσαγκμάτου. Καὶ ὁ μὲν χαλιναγωγεῖ τὴν δρομάδα ἐν ὥρᾳ φυγῆς ἢ καταδιώξεως καὶ γεμίζει τὰ πυροβόλα, ὁ δὲ ἀμύνεται καὶ ἀντεπιτίθεται κατὰ τῶν ἐπιτιθεμένων.

Τῶν Βαχαβιτῶν τὸ δόγμα διεδόθη ἀστραπηδῶν κατὰ τὴν Ἀραβίαν, εἰσεχώρησεν εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Ἀσίαν, ἐπιφόβους καθιστῶν τοὺς ὀπαδοὺς.

Ἡ Δεριῆ, πρωτεύουσα αὐτῶν, ἤκμαζε σχετικῶς ὑπὸ τὸ ἄγρυπνον ὄμμα τοῦ Μωχαμέτ-Βαχάβ, καὶ ὄχυράματα καὶ πύργοι ὠκοδομοῦντο καθ' ἐκάστην περὶ αὐτήν.

Περὶ τὸ 1801, ὁ Πικᾶς τῆς Βαγδάτης, ἐκστρατεύσας κατ' αὐτῶν, ἠττήθη καὶ καταδιώχθη· οἱ δὲ Βαχαβίται, κυριεύσαντες τὴν Μέκκην καὶ ὑπερβάντες τὸν Ἰσθμὸν τοῦ Σουέζ, τοῦ ἔτους 1803 ἀρχομένου, ἠπέιλησαν καὶ τὸ Κάιρον· ἀναγκασθέντες ὑπὸ τῶν Μωχαλούκων, ἀπεσύρθησαν εἰς Ἀραβίαν, καὶ νέας ἀνγλαβόντες δυνάμεις, μεγάλουμοι ἐξῆλθον ἐκ νέου καὶ πολλοὶ, καὶ τὴν τριακοστὴν τοῦ ἰδίου μηνός τοῦ αὐτοῦ ἔτους κατέλαβον τὴν Μεδιανῶν. Ἡ ἐπιτυχία αὕτη ἐνεθάρρυνεν ἐπὶ μᾶλλον αὐτούς· ἀλλ' ἡ τύχη δὲν ἐφάνη εὐνοῦς

μέχρι τέλους, διότι τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1803 ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν Μωχαμέτ Βαχάβ ἐπέσε πολεμῶν.

Ἀρχηγὸν ἀναγορεύσαντες τὸν Ἀβδαλλάχ, υἱὸν τοῦ Σεγούμ Σέχη, τοῦ πρώτου συνεργοῦ τοῦ Μωχαμέτ-Βαχάβ, ὤδυσαν ἐκ νέου ἐπὶ τὰ πρόσω ἐν σιδήρῳ τε καὶ πυρὶ· ἡ Συρία αὕτη ἐπτοήθη ἐπὶ τὴν ἀπειλουμένην ἐπιδρομὴν των, καὶ ἡ Δαμασκός, ἡ ὁσμὴ αὕτη τοῦ παραδείσου, κατὰ τῶν Μωχαμιθανῶν τὴν ῥῆσιν, παρεδόθη αὐτοῖς.

Τῶν Βαχαβιτῶν ἡ πρόοδος ἐφείλκυσε τοῦ δευτέρου Μωχαμέτ τὴν προσοχὴν· διάταγμα ἐξεδόθη αὐτοκρατορικὸν ἐπιβάλλον τῷ Μεχμέτ-Ἀλῆ, ἀντιβασίλει τῆς Αἰγύπτου, τὴν ἐξάλειψιν τῶν αἰρετικῶν ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς.

Ὁ Μεχμέτ-Ἀλῆς, τὴν 1 Μαρτίου τοῦ 1811, διὰ στρατηγήματος καταστρέψας τὴν ἄλκιμον τῶν Μωχαλούκων γενεάν καὶ οὕτω πωσ τὴν Αἴγυπτον ἐξασφάλισας ἀπὸ τῶν ἐπιφόβων τούτων ἐθρῶν, ἀπέστειλε κατὰ τῶν Βαχαβιτῶν, ἐπὶ κεφαλῆς ἰκανοῦ στρατοῦ, τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἰβραῆμ-Πασᾶν.

Καὶ ἐπὶ χρόνον ἰκανὸν τὸ ζήτημα ἔμεινε ἀμφιβήρες, καθόσον οἱ τε ἐπιτιθέμενοι καὶ οἱ προασπιζόμενοι κατ' ἀμοιβαιότητα ἐνίκων καὶ ἐνικῶντο — ἀλλὰ τὴν λύσιν αὐτοῦ εὐκολον ἦν νὰ προεικιάσῃ τις, καθόσον οἱ Βαχαβίται, εἴτε νικώμενοι εἴτε νικῶντες, ἠλαττοῦντο ἐπαισθητῶς τὸν ἀριθμὸν.

Κατὰ τὸ 1814 ἐξῆλθε καὶ ὁ Μεχμέτ-Ἀλῆς αὐτὸς κατ' αὐτῶν, ἐπὶ κεφαλῆς ἰσχυροτέρου στρατοῦ καὶ τότε τῆς τύχης ἢ πλάστιγξ ἐκλίενε, ἐκλίενε πρὸς τὴν καταστροφὴν τῶν Βαχαβιτῶν.

Ἄνευ βοήθειας καὶ ὑπὸ τῆς πείνης καὶ τοῦ πυρός καταμαστιζόμενοι, ἠγωνίζοντο τὸν ἀγῶνα τὸν ἔσχατον· ἡ Νεδζιῆ ἐπλημμύρει πανταχόσε στρατῶν Αἰγυπτιακῶν· ἡ πυρὰ τῆς καταστροφῆς ἐπέξετείνεται καὶ ἐπλατύνετο ὁ σημεῖμα· τρία καὶ εἴκοσι χωρία, ἐκ τῶν περὶ τὴν Δεριῆ, ὑπετάγησαν ἀμαχητεῖ· τινὲς τῶν ὀπλαρχηγῶν, βιαζόμενοι ὑπὸ τῆς ἀνάγκης, παρέδωκαν τὰ ὄπλα· ὁ Ἀβδαλλάχ ἀντεῖχεν εἰσέτι καὶ μετὰ τετρακισχιλίων μόνον πολεμιστῶν περιωρίσθη ἐν τῇ πρωτεύουσῃ, τὸ τείχος ἐνδυναμῶν καὶ ὑπὸ τοῦ Ἰβραῆμ στενῶς πολιορκούμενος.

Δ

Καταστροφή.

Ἐκεῖτο ἡ Δεριῆ ἐν μέσῳ κοιλάδος, ὀριζομένης ὑπὸ ὑψηλοκρήμων ὄρεων, καὶ διαβροχομένης ἐν καιρῷ χειμῶνος ὑπὸ χειμάρρου ὀρητικωτάτου, ἐκβάλλοντος εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον. Ἡ κοίτη τοῦ χειμάρρου τούτου, κατὰ φαι-

νόμουν σπανιότατον ἐν Ἀραβίᾳ, πλήθει ὑδάτων καθ' ὅλον τὸν ἐνικυτὸν, καὶ δάση φοινίκων καὶ λειμονιῶν, καὶ ἄμπελοι, καὶ συκαί, καὶ καρποφόρα ἄλλα δένδρα μυρία ὠραΐζουσι τὰς ὄχθας αὐτοῦ.

Ἦν δὲ ἡ Δειριε περιτειχισμένη τειγίσματι λιθοκτίστῳ, κατὰ διαφόρους διαστάσεις εἶχε πύργους ὑψηλοῦς, ἀνά ἐν ἡ δύω φέροντας τηλεβόλα, καὶ ἐν τῷ μέσῳ ἀκρόπολιν οὐχὶ εὐκταφρόνητον.

Ἐκεῖ, ἐν τῇ ἀκρόπολει, τοῦ ἔτους 1818 τρέχοντος, ὁ Ἀβδαλλάχ μετὰ εὐαρίθμων ἀπεσύρθη ὀπαδῶν.

Τὴν παλαιάν τῆς καταστροφῆς τοῦ δράματος, εἰς τὰς ἐπὶ ἀλλεξίς στηριζόμενος ὁ Ἀβδαλλάχ περιέφερε τὸ βλέμμα εἰς τὰ ἀπέναντι ὄρη καὶ τὴν κοιλάδα, ὅπου ὁ Ἰβραῖμ-Πασᾶς ἦν ἐστρατοπεδευμένος, καὶ εἰς τῆς πόλεως τὰ ἐρείπια· τὸ μέτωπον εἶχε συνυφρυωμένον καὶ τῶν ὀμμάτων τὸ κοίλωμα καταμέλαν· οἱ κρόταφοι αὐτοῦ ἐπαλλον βιαίως καὶ τὴν δεξιάν εἶχεν ἐπὶ τὰ στήθη, οἷον εἰς πειρώμενος τῆς καρδίας του τοὺς βιαίους νὰ κατασεύη παλμούς.

Ἐφερὲν ὁ γιγαντέσμως περικεφαλαίαν στραγγίλιν, ἐπιθαινομένην ὑπὸ λόφου ἀπολήγοντος εἰς ὄξυ, ἐν εἴδει δόρατος. Ἐκεῖτο παρ' αὐτῷ λόγγη ἐκκαιδεκάπτερυς, ζωστήρ χρυσοθύσανος, ἐφ' οὗτινος ἀνηρτάτο δίκωπος σπάθη, τῷ περιέσφιγγε τὴν ὄσφυν, καὶ ὠραία ἐριόπλεκτος ἀναξυρίς ἐκάλυπτε τὰ σκέλη αὐτοῦ.

Ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου τοῦ Ἰβραῖμ-Πασᾶ μικρὰ πρὸς τὴν πόλιν ὀρμάται συνοδεία.

Ἰδὼν αὐτήν, ὁ Ἀβδαλλάχ ἔστρεψεν ἀλλαχοῦ τὸ βλέμμα, καὶ δάκρυ θαλερόν τῷ ἐρυτίδωσε τὴν παρειάν, τὸ πρῶτον ἀπορρέυσαν ἀπὸ τῆς βλεφαρίδος του.

Οἱ περὶ αὐτὸν ἐταράχθησαν, τὸν ἀρχηγὸν ἰδόντες δακρύνοντα, καὶ τὴν αἰτίαν νὰ μάθωσιν ἠρώτων.

— Ὁ Δικτικτάρ (α) τοῦ Ἰβραῖμ-Πασᾶ ἔρχεται· τίς οἶδεν ἂν αἱ προτάσεις μου ἐγένοντο δεκταί.

Καὶ οἷον εἰς αἰδέσθεις ἑαυτὸν, ἀπέμαζε μετὰ σπουδῆς τὸ δάκρυ, καὶ — ὄχι, ὄχι! ἐκραύγασεν ἀποφασιστικῶς, τὴν ἀμνηστείαν σας ἢ τὸν θάνατον. Ἀνοχθήτω ἡ μικρὰ θύρα.

Ἀνάγκη νὰ ἐνδιχτρίψωμεν εἰς τὰ προηγούμενα ἐπὶ μικρόν.

Ἄμα τῆς πολιορκίας, ὁ Ἰβραῖμ-Πασᾶς ἔστησε κατὰ τοῦ Ἀβδαλλάχ τὸ πυροβολικὸν ἀντιπαραταχθεὶς καὶ οὐτοσί μετὰ τοῦ ἰδικοῦ του, ἐπὶ ἡμέρας δύο καὶ νύκτας ἴσας ἐμάχετο ὡς λέων· δις οἱ ἐχθροὶ ἀπεπειράθησαν τὴν ἐφοδὸν, καὶ δις ἡ ἐφοδὸς ὑπῆρξεν ἀποφρᾶς πρὸς ἀμφοτέρους· τότε ὁ Ἰβραῖμ

(α) Ἐξ ἀπορρήτων.

τὴν πολιορκίαν μετέβαλεν εἰς ἀποκλεισμόν, τότε καὶ ὁ Ἀβδαλλάχ, καρπούμενος τὸν καιρὸν, τῶν περιτειχισμάτων ἐπηνώρθωσε τὸ ρῆγμα, καὶ τὸν ἐχθρὸν καταπρατηγόμενος ἐνέπρησε τὴν πυριτοθήκην αὐτοῦ· ἀλλ' ὁ χουσσός, ὁ ἐκατόγχειρ οὗτος Βριάρεως, εἰσεχώρησεν εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν εἰς τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, ὁ προσβύτερος, καὶ τινες τῶν συγγενῶν νυτομόλησαν πρὸς τὸν Ἰβραῖμ-Πασᾶν, τὸν ἦρωα καταναγκάζοντες ν' ἀποσυρθῆ μετὰ τῶν λειψάνων τοῦ στρατοῦ εἰς τὴν ἀκρόπολιν, καὶ τὴν πόλιν νὰ καταλίπη εἰς τὴν διάκρισιν τῶν Αἰγυπτίων.

Μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας, μαχομένοιον ἐκατέρωθεν μετὰ λύσσης λεοντείας, ὁ ὑπασπιστὴς τοῦ Ἀβδαλλάχ, εἰς τῶν αἰρεσαρχῶν καὶ ἄλλοι τῶν περὶ αὐτὸν πολλοὶ, ῥιψάσπιδες ἐδόθησαν τῷ Ἰβραῖμ, ὅστις αὐθωρεὶ ἀπέκειρεν αὐτῶν τὸν πύγωνα, ἐξέσπασε τοὺς ὀδόντας καὶ καταγελάστους περιήγαγεν αὐτοὺς ἀνά τὸ στρατόπεδον.

Αἱ ἀλλεπάλληλοι αὗται συμφοραὶ θανασίμως ἐπλήγωσαν τὸν Ἀβδαλλάχ· Προϊδὼν τοῦ ἀγῶνος τὴν ἐκβασιν, καὶ μὴ φροντίζων πλέον ἢ περὶ τῆς σωτηρίας τῶν φίλων αὐτοῦ, προσεκάλεσεν αὐτοὺς τε καὶ πάντα τὰ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του διατελοῦντα εἰσέτι χωρία νὰ παραδοθῶσιν, αὐτὸς δὲ καὶ οἱ εὐάρθμοι ὑπηρεταὶ αὐτοῦ νὰ πηλαίωσιν ἀπεφάσισαν ἕως θανάτου, πάλιν ἀνίσσον καὶ ἀπληπισμένην.

Ὁ Ἰβραῖμ-Πασᾶς, κατ' ἀνωτέραν διαταγὴν, ὀφείλων νὰ συλλάβῃ ζῶντα τὸν Ἀβδαλλάχ, ἐνεδύθη τὴν ἀλωπεκὴν καὶ ἐπεμψεν αὐτῷ τὸν Δικτικτάρην τοῦ προτείων συνθήκας. Ὁ δὲ ἦρωας, οἷον εἰς προαιετῶν τὴν τύχην του καὶ τὸ στρατήγημα ὑποπτευόμενος, βλέπων δ' οὐχ ἦττον τὴν θέσιν εἰς ἣν τὰ πράγματα περιῦλλον, τὴν ἀμνηστείαν μόνον ἐζήτησε τῶν ἀδελφῶν καὶ τῶν σὺν αὐτῷ προκινδυνευσάντων, καὶ σεβασμὸν πρὸς τὰς γυναῖκας. Περὶ ἑαυτοῦ οὐδὲ μνείαν καταδέχθη νὰ κάμῃ.

Ἀναλάβωμεν τῆς διηγήσεώς μας τὸ νῆμα.

Ἐλθὼν ἐνώπιον τοῦ Ἀβδαλλάχ, μετὰ τεσσάρων ὀπλοφόρων, ὁ Δικτικτάρης τοῦ Ἰβραῖμ-Πασᾶ εἶπεν:

— Αἱ προτάσεις ἐγέναν δεκταί, γίνωσκε ὅμως ἀπὸ τοῦδε ὅτι, κατ' ἀνωτέραν διαταγὴν, ὀφείλομεν νὰ πυρακτώσωμεν τὴν Δειριε· περὶ δὲ τῆς ζωῆς σου...

— Καὶ τίς ποτ' ἀνέφερε περὶ αὐτῆς; ὑπολαβὼν διεκόψεν ὁ Ἀβδαλλάχ, — τίς ποτ' ἐλάλησε περὶ αὐτῆς; φέρε ἴδωμεν τὴν συνθήκην.

Καὶ λαβὼν τὴν περγαμηνὴν ἀπὸ τῆς χειρὸς τοῦ Δικτικτάρου, καὶ ἀναγνούς, ὑπέγραψε καὶ παρέδωκεν αὐτήν.

— Τατέλεστα! ἡ γῆ αὕτη δὲν μᾶς ἀνήκει πλέον· ἡ γῆ, ἡ τεκοῦσά μας, εἰς ξένους ἤδη χεῖρας περιερχομένη, μᾶς ἀποβάλλει...

Μετὰ μικρὸν ὁ δεκαπενταετής ἀδελφὸς αὐτοῦ παρέστη σύρων ἀπὸ εὐθυσάνου φαλάρου ἵππον βαθυχαίτην, σφριγῶντα καὶ ἀτμούς· ἔκ τε τῶν ῥωθῶν καὶ τῶν ἀφριζόντων χειλέων ἐπέμποντα.

Ἴππευσεν ὁ ἥρωσ στρογγύλην περιβληθεὶς ἀσπίδα κατὰ τὴν ἀριστεράν, καὶ τὴν ἐκκαιδεκάπηχυν ἀναλαβὼν λόγγην· — ἅμα δὲ δύο τῶν ὑπηρετῶν αὐτοῦ ἔθηκαν εἰς τὰς χρυσοστίκτους θήκας τοῦ ἐφιππίου ζεύγος πιστολίων πολυτίμων, καὶ ἀνήρτησαν ἐκατέρωθεν αὐτοῦ μακροτάτην ῥομβοειδῆ ἀσπίδα, τὰ πλευρὰ τοῦ ἵππου ὅλα ἐπικαλύψασαν, ἐκ φοινικοκλάδων καὶ δερμάτων κατεσκευασμένην. Κατὰ τὴν συνθήκην, εἶδιδετο τῷ Ἀβδαλλάχ τὸ ὄπλοφορεῖν. Ὁρατῶν ἦτο καὶ γραφικὸν τὴν ὄψιν τὸ ἀρειμάτιον τοῦ ἀνδρός, καὶ ἡ ἀκτινοβόλος περικεφαλαία, καὶ ὁ καλπαζῶν ἵππος, καὶ τὸ ποικίλον τοῦ ἱματισμοῦ!

Εἶποντο ὁ ἀδελφός, ὁ Ἰμάμης αὐτοῦ, τρεῖς ἵπποι, οἱ εὐάριθμοι ὄπαδοί του καὶ αἱ γυναῖκες.

Ἄμα ἐξέβησαν εἰς τὴν πεδιάδα, ὁ Ἀβδαλλάχ ἀνεχαίτισε τὸν ἵππον, καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν πόλιν, ἐξέτεινε πρὸς αὐτὴν τὴν δεξιὰν ὑποτρέμων, τὰ χεῖλη του ὑπεψιθύρισαν λέξεις τινὰς καὶ δάκρυ ἔρρευσε ἐπὶ τὰς παρειάς του, δάκρυ ἀπελπισίας!

Συγχρόνως μοῖρὰ τις τοῦ Αἰγυπτίου στρατοῦ διευθύνετο ἐν παρατάξει καὶ πικανιζούτις τῆς μουσικῆς πρὸς τὴν πόλιν ἐν ἀφοπλίσει τὴν ἀκρόπολιν.

Ὁ Ἰβραῖμ-πασᾶς μετὰ πλείστης ὑπεδέχθη τῆς φιλοφροσύνης καὶ τιμῆς τὸν αἰρεσιάρχην. Ἄλλ' ἀφοῦ συνεισῆλθον εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ πασᾶ, στιγμαὶ καὶ οὐχὶ ὦραι δὲν περῆλθον πολλὰ καὶ τηλεβολισμὸς ἐβρόντησε τρομερός, ὄλολυγμοὶ ἀνήρτησαν ἐν τῷ στρατοπέδῳ — ὄλολυγμοὶ καὶ θρῆνοι τῶν ἐν αὐτῷ αἰχμαλώτων, τὴν τύχην τῶν καταρωμένων καὶ τὴν τῆς πατρίδος τῶν ταλανιζόντων, — ἡ γῆ ἐσαλεύθη ἐκ βῆθρων, νέφη μέλανα ἐκάλυψαν τοὺς αἰθέρας, καὶ ἐπευφημῖαι τῶν νικητῶν, καὶ βοή, καὶ κινήσεις ἠκούσθησαν εἰς τὰ ἐκτός.

Ἡ Δερὲ κατεστράφη ἐκ θεμελίων!

Μετὰ τὴν πάροδον ἐνὸς μηνὸς τὰ φρούρια τοῦ Βυζαντίου ἐπυροβόλουν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας.

Ἡ Πρωτεύουσα τῆς Ὀθωμανικῆς αυτοκρατορίας ἐώρταζε τὴν καταστροφὴν τῶν Βαχαβιτῶν καὶ τοῦ Ἀβδαλλάχ τὴν ἀφιξίν, — χαρᾶς ἄσπρα ἀντήχουν πανταχόθεν, καὶ ἐκ τῶν μιναρῶν οἱ μουεζιμαὶ ἐδόξαζον τὸν προφήτην.

Καὶ ἐν μέσῳ τῆς χαρᾶς ἐκείνης, ἡ κατατομία τοῦ τε Ἀβδαλλάχ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τοῦ Ἰμάμου αὐτοῦ ἐψηφίσθη.

Ὡς εἰς θρήμβον ἐπορεύετο ὁ αἰρεσιάρχης πρὸς τὸν τόπον τῆς καταδίκης, τὸν ἀδελφὸν ἐγκαλιζόμενος ἐπανειλημένως. Παρηκολούθη δὲ καὶ ὁ Ἰμάμης

ψάλλων ἀδιακόπως, καὶ ἐνθάρρυνων εἰς τὸν θάνατον τοὺς μάρτυρας τῆς θρησκείας.

Τὰ περισκοποῦντα πλήθη ἐκυμαίνοντο οἶονεὶ πελάγη ἀφροστόλιστα.

Ὅτε δὲ οἱ ἀδελφοὶ γονυπετήσαντες ἠσπάσθησαν τὸ ἔσχατον εἰς τὰ χεῖλη καὶ ὁ πέλεκυς τοῦ δημίου βαρῆς κατέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλόν των, τοῦ δὲ Ἰμάμου τὰ ἄσπρα ἀπεκόπησαν μετὰ τῆς ζωῆς αὐτοῦ, φωνασκίαι μεγάλαι ἀντήχησαν εἰς τὰ πέριξ καὶ καγχασμοὶ τραχύστομοι ὡς γερανῶν πολλῶν κλαγγαζόντων.

Ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας αἱ αἰμοσταγεῖς καὶ κάτωχροι ἐκεῖναι κεφαλαὶ ἐξετέθησαν πρὸ τῶν πυλῶν τοῦ Σεραῖου, θέαμα ἐλεεινὸν καὶ μυρίων διαλογισμῶν ἀφορμὴ τοῖς παρερχομένοις!

Καὶ ὁ Ἀβδαλλάχ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἐτελεύτησαν οὕτω, — καὶ ἡ φυλὴ τῶν Βαχαβιτῶν, κατὰ τὴν τότε κοινὴν γνώμην, κατεστράφη ὀλοσχερῶς.

Ο ΠΡΙΓΚΗΨ ΜΕΤΤΕΡΝΙΧ

κατὰ τὸν Γάλλον Καπιφούγκ.

Μετάφρασις Κ. Σ.

(Συνέχεια καὶ τέλος, ὄρα Φυλ. Ε΄.)

Ὁ ἑλληνικὸς ἀγὼν ἀπὸ τοῦ 1824 εἶχε λάβει χαρακτῆρα εὐρωπαϊκόν. Ἐκάστη ἐποχὴ ἔχει καὶ τὴν αἰσθηματικὴν πολιτικὴν της, καὶ τότε ὁ κόσμος ἐπνίγετο ὑπὸ κλασσικοῦ φανατισμοῦ διὰ τοὺς Ἕλληνας· ἀναμφιλέκτως ὑπῆρχε τι ἐπαγωγὸν ἐν τῷ ἡρωϊσμῷ τῶν ἐπαναστάντων, ἀλλ' ὡς πρὸς τὰς ἐνθουσιώδεις διαδηλώσεις τῆς Ῥωσσίας, ἐν ταῖς ζωηραῖς καὶ προτρεπτικαῖς αὐτῆς διακοινώσεσιν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, κατὰ βάθος εὕρισκέ τις ὀλιγώτερον τὴν ἐκφρασιν μιᾶς συμπαιθείας θρησκευτικῆς ἢ τὰ διαθήματα μιᾶς πολιτικῆς δεξιᾶς προσβαλλούσης τὴν ὀθωμανικὴν Πύλιν, ἵνα φέρῃ αὐτὴν ἐπὶ τέ-

λους εἰς θέσιν ὑποτελοῦς (vassale). Ἡ Ῥωσσία λοιπὸν ἀπετάθη τῷ 10ῳ Καρόλῳ, λέγουσα αὐτῷ περὶ τοῦ σταυροῦ ἐκείνου τοῦ σώσαντος τὸν κόσμον. Ἐν Ἀγγλίᾳ ὑπεκίνησε τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπιτροπίαν (comité Grec), καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιβροίαν τῶν φιλανθρωπικῶν τούτων προκαταλήψεων, ἡ συνθήκη τοῦ Ἰουλίου τοῦ 1827 καὶ κατὰ συνέπειαν ταύτης ἡ ναυμαχία τοῦ Νεοκάστρου ἐπῆλθον, σπουδαίως ἐπασχολοῦσαι τὸν Κ. Μέττερνιχ. Ὁ ὑπουργὸς ἐστάθμισε τὴν βεβήτητα τῆς πολιτικῆς ταύτης ἡ μάχη τοῦ Νεοκάστρου, καταστρέφουσα τὴν ὑπεροχὴν τῆς Πύλης, ἐπέφερε τὸν ταύτης θάνατον πρὸς ὄφελος τῆς Ῥωσσίας καὶ ἡ μάχη αὕτη ὑπῆρξεν ὁ πρόδρομος τῆς κατὰ τὸν Αἴμιον ἐκστρατείας τῶν 1828. Ἡ Ῥωσσία κατέρβωσε νὰ φέρῃ ἐν Γαλλίᾳ εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν τὸν Κ. Δελαφερόναϊον, ἄνδρα τίμιον, ἀλλὰ πῶς ῥωσίζοντα κατὰ τὰ ἔθιμα καὶ τὴν ψυχὴν καὶ οὕτω ὁ Κύριος Μέττερνιχ δὲν ἐδυνήθη νὰ προσλάβῃ τὴν Γαλλίαν ὡς σύμμαχον ἐν ὁμοσπονδικῷ συστήματι κατὰ τῆς Ῥωσσίας ὑπῆρξεν εὐτυχέστερος ἐν Ἀγγλίᾳ, παρὰ τῷ δουκὶ Οὐέλλιγκτων, ὅστις, χαρακτηρίζων ὡς λανθασμένην τὴν πορείαν τοῦ Γ. Κάνιγκος, ἀπεκάλεσε τὴν μάχην τοῦ Νεοκάστρου *δυστυχὲς σύμβαμα*. Ἡ Ἀγγλία ἐπανεγνώρισεν ἐντελῶς τὰ πολιτικὰ τῆς συμφέροντα.

Ζήτημα ἀποβαίνει ὁ λόγος δι' ὃν ὁ Κ. Μέττερνιχ δὲν ἀπεφάσισε τότε νὰ κηρύξῃ πόλεμον ὑπὲρ τῆς Ὀθωμανικῆς Πύλης. Τοῦτο ἀπορῥέει ἐκ τῆς σταθερᾶς ἀρχῆς τοῦ αὐστριακοῦ ἀρχιγραμματέως ἡ Αὐστρία τὸ πᾶν ἀπέκτησε διὰ τῆς εἰρήνης, αἱ κατακτήσεις αὐτῆς ὀφείλονται εἰς εἰρηνικὰς ἀρχάς, εἰς τὴν ἔνοπλον ἐκείνην μεσολάβησιν, ἧτις πάντοτε, τῆς ὥρας ἐλθούσης, ἀποκτᾷ τι καλόν· ὁ πόλεμος ἤθελεν ἐμπεριπλέξῃ γενικῶς τὴν Εὐρώπην. Ἠρέσθη νὰ προσεγγίσῃ τὴν Ἀγγλίαν καὶ συμφώνως μετ' αὐτῆς ν' ἀναχαιτίσῃ τὴν νίκην.

Ἐν τούτοις τὰ πράγματα ἐξέκλινον ἐν Γαλλίᾳ εἰς κρίσιν τινα ἀναπόφευκτον. Τὸ ὑπουργεῖον τοῦ Κ. Πολινιάκ εἶχε σχηματισθῆ, τοῦτο δὲ, διπλωματικῶς, ἦτο πλεονέκτημα διὰ τὴν Αὐστρίαν, καθότι διὰ τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ ὑπουργείου Πολινιάκ ἡ Γαλλία ἐζήρχετο τοῦ ῥωσσοῦ συστήματος καὶ παρεδέχετο τὰς Ἀγγλικὰς ἰδέας ὡς πρὸς τὸ ἀνατολικὸν ζήτημα. Ἀλλ' ὅμως ὁ διορατικὸς τοῦ Κ. Μέττερνιχ νοῦς δὲν ἠδύνατο νὰ βλέπῃ ἀταράχως τὴν ἔναρξιν τοσοῦτον σφοδρᾶς διαμάχης μεταξὺ τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν, εἰς χώρην τοιαύτην, οἷα ἡ Γαλλία, ἧτις ἦτο συνειθισμένη νὰ δίδῃ ὡσὶν εἰς τὴν λοιπὴν Εὐρώπην. Εἶπον ὅτι ὁ Κ. Μέττερνιχ εἶχε συμβουλεύσει τὰ πολιτικὰ *τόλμήματα*, ἀλλ' οἱ εἰπόντες τοῦτο δὲν γνωρίζουσι καλῶς τὴν μετριοπάθειαν καὶ τὴν ἐπιδεξιότητα τοῦ Πρωθυπουργοῦ τῆς Αὐστρίας. Τὰ πολιτικὰ *τόλμήματα*, ἔργα ἀπότομα καὶ θορυβώδη, ποτὲ δὲν ἠγάπησεν ὁ Κ. Μέττερνιχ ὅταν δύσκολὰς τις περιστάσεις παρουσιάσεται, ποτὲ δὲν τὴν ἀντικρούει κατὰ μέτωπον ἀλλ' ἐκ πλαγίου, καὶ ὅταν φαίνεται παραδεχόμενος ἄ-

πόφασίν τινα σταθερὰν καὶ ἰσχυράν, τοῦτο σημαίνει ὅτι τὰ πνεύματα εἶναι προπαρασκευασμένα εἰς ταύτην καὶ ὅτι ἡ ἐκτέλεσίς τῆς δὲν παρέχει πλεονεκτήματα κίνδυνον· ὁ δὲ ἀρχιγραμματεὺς τῆς Αὐστρίας ἐγνώριζεν ἀρκούντως τὴν κουφότητα τοῦ Κυρίου Πολινιάκ καὶ τὸν ἀσθενῆ χαρακτῆρα τοῦ 40.οῦ Καρόλου, ὥστε ἦτο βέβαιος ὅτι δὲν ἦσαν ἱκανοὶ νὰ διεξαγάγῃσιν ἐπιτυχῶς ἐπιχειρήσιν τόσοσιν κινδυνώδη.

Ἐξαιφνης ἄλλως ἐκρήγνυται ἡ Ἰουλιανὴ ἐπανάστασις, συμβάν ὑπερμέγεθες, τὸ ὅποιον κατετάραξε τὴν Εὐρώπην, καθότι δι' αὐτοῦ ἐθριάμβευον τὸ πνεῦμα τῶν μυστικῶν ἐταιριῶν καὶ αἱ δημοκρατικαὶ ἰδέαι εἰς τὴν Γαλλίαν, ἧτις πρὸ τεσσαράκοντα ἐτῶν ἦτο συνειθισμένη νὰ δίδῃ τὴν ὄψιν εἰς τὴν ἡπειρωτικὴν Εὐρώπην. Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος ὁ Κ. Λαφαγέτ ἠδύνατο πάλιν, ὡς κατὰ τὸ 1792, νὰ καλέσῃ τοὺς λαοὺς εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν. Ὀλίγοι Γάλλοι καὶ ἡ τρίχρους σημαία πανταχοῦ περιαγομένη ἤρχουν ν' ἀνάψωσι γενικὸν πόλεμον. Ἀλλ' ὁ Κ. Μέττερνιχ δὲν ἐταράχθη καὶ ἐπερίμεινε μὲ τὸ ὄπλον ἀνά χειρας. Ἐν τούτοις ἡ Αὐστρία ἦτον ἐτοιμὴ καὶ, διὰ στρατιωτικῶν μέτρων ἀφ' ἑνὸς, ἀφ' ἑτέρου διὰ τῆς ἀνανεώσεως τῶν πολιτικῶν συμμαχιῶν, ἤγειρε φραγμὸν κατὰ πάσης εἰσβολῆς τοῦ ἐπαναστατικοῦ πνεύματος. Τοσούτη δὲ ὑπῆρξεν ἡ μετριοπάθεια αὐτοῦ, ὥστε ἅμα ἐσυστήθη τακτικὴ κυβέρνησις εἰς τὴν Γαλλίαν, ὁ Κ. Μέττερνιχ ἔσπευσε ν' ἀναγνωρίσῃ αὐτὴν χωρὶς ἀγάπην καὶ χωρὶς μῖσος, δ' ἂν τὸν λόγον ὅτι θεωρεῖ πᾶσαν τακτικὴν κυβέρνησιν ὡς ἀναγκαίαν εἰς τὴν διατήρησιν τῆς τάξεως καὶ τῆς κοινῆς εἰρήνης.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ὁ Κ. Μέττερνιχ ἐφάνη ἀκολουθῶν τρεῖς κανόνας διαγωγῆς, ἐπικρατοῦντας ἐφ' ὅλης αὐτοῦ τῆς πολιτικῆς. 1ον) Νὰ προσεγγίσῃ εἰς τὴν Πρωσσίαν καὶ τὴν Ῥωσσίαν πρὸς καταστολὴν πάσης ταραχῆς ἐν Εὐρώπῃ, καὶ ἐπομένως ν' ἀνανεώσῃ ὅλας τὰς στρατιωτικὰς συμβάσεις τοῦ Σωμῶν (1814) καὶ τῆς Βιέννης (1815). 2ον) Νὰ πολεμήσῃ τὸν προσηλυτισμὸν ὑφ' οἰανδήποτε καὶ παρασταθῆ μορφήν. 3ον) Ἀφ' οὗ ἄπαξ οὗτος διεδόθη, νὰ ἐπεκτείνῃ τὰς στρατιωτικὰς δυνάμεις τῆς Αὐστρίας καὶ προσέτι τὰ ἰσχυρὰ ἀστυνομικὰ μέσα τῆς. Τὸ σύστημα τοῦτο ἐξηκολούθησε μέχρι τέλους.

Εἰς τὸν ἰδιωτικὸν τοῦ βίον ὁ Κ. Μέττερνιχ ἔπαθε πολλάκις ὁ οἶκος τοῦ πολλάκις ἐπενθηφόρησε, ματαίως ζητῶν παραμυθίαν εἰς τὰς ἀπασχολήσεις τοῦ πολυτεράχου πολιτικοῦ κόσμου. Προσηγῆς εἰς τὸν ἰδιωτικὸν τοῦ βίον, ὁ Πρίγκηψ ἀρέσκειται, ἀποσυρόμενος μακρὰν τοῦ θορύβου, ν' ἀναπαύηται ἐκ τῶν κόπων τῶν πολλῶν πολιτικῶν τοῦ ἀπασχολήσεων. Εὐφυῆς τις ἄνθρωπος παρετήρησεν ὅτι τὸ πλεῖστον τῆς ζωῆς του διέρχεται συνδιαλεγόμενος ἀδυναμία ἐστὶ τοῦτο τῶν ἀνθρώπων ὅσοι ἰδίῳις ὀμμασιν εἶδον πολλὰ καὶ ἐπραξάν πολλά, τὰ νὰ θέλῃσι πάντοτε νὰ διηγῶνται. Ἐχει ὑπομνήματα

μακρά, περίεργα, πλήρη δικαιολογητικῶν ἐγγράφων, καθότι νομίζει ὅτι ἀπολογεῖται ἤδη ἐνώπιον τῶν μεταγενεστέρων. Τὸ ἔργον αὐτοῦ εἶναι μέγα καὶ, ὡς ἐρέθη ἀπ' ἀρχῆς τῆς παρουσίας πραγματείας, θέλει εἶσθε ὑπεύθυνος περὶ τούτου παρὰ τοῖς μεταγενεστέροις, ὡς θέλει δρέψῃ ἀνάλογον τὴν δόξαν ὅταν ἀναλογισθῶμεν εἰς ὅποιαν θέσιν εὕρισκετο ἡ Αὐστρία μετὰ τὴν εἰρήνην τοῦ Πρεσβυόργου, καὶ ἴδωμεν αὐτὴν ἤδη εἰς τὸν κολοφῶνα τοῦ μεγαλείου τῆς, τὴν πίστιν ἧς σήμερον ἀπολαύει, τὴν ὑπεροχὴν αὐτῆς, τὴν διοίκησιν, τὸν στρατιωτικὸν καὶ πολιτικὸν αὐτῆς διοργανισμόν, ἀναλογισθῶμεν δὲ συγχρόνως ἔτι ταῦτα πάντα πηγάζουσιν ἀφ' ἑνὸς μόνοῦ ἀνδρός, ἐπὶ τριάκοντα ὄλους ἐνιαυτοὺς διοικήσαντας τὸ Κράτος, δυνάμεθα εὐκόλως νὰ προφητεύσωμεν τὰς κρίσεις τῶν μεταγενεστέρων. Ἡμεῖς περιστοιχιζόμεθα ὑπὸ ἐρειπίων ἀνθρώπων καὶ πραγμάτων κυβερνήσεις, ὑπουργεῖα, διοικητικοὶ διοργανισμοὶ, τὰ πάντα πίπτουσι· καὶ ὅταν, ἀπὸ τῶν ἐρειπίων τούτων, τὰ ὅποια αἰ ἐπαναστάσεις μᾶς κληροδοτοῦσι, παρατηρῶμεν τινὰς τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, οἱ ὅποιοι ἀτάραχοι ἴστανται πρὸς τὴν τοῦ χρόνου καταφορὰν, οἱ ἀνθρώποι οὗτοι, νομίζομεν, δὲν ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἐποχὴν μας· ὁ Κ. Μέττερνιχ ἐφθάσε σχεδὸν εἰς τοῦ σταδίου του τὸ τέρμα, καὶ ὅμως διατηρεῖ θαυμασίαν ἐτοιμότητα πνεύματος, μεγίστην ζωρότητα ἀναμνήσεων, ἀνατρεχουσῶν μετ' ἀνεκφράστου ἡδονῆς εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς αὐτοκρατορίας καὶ τῆς ἐν Παρισίοις πρεσβείας του ἐπὶ Ναπολέοντος. Πᾶς ἄνθρωπος ἔχει ἐν τῷ βίῳ του ἡμέρας τινὰς τὰς ὁποίας διακαέστερον ἐνθυμεῖται· πρὸ πάντων μετὰ τῶν τῆς νεότητος ἡμερῶν, καθ' ἣν ἐποχὴν αἱ πλάναι μας διατηροῦνται ἔτι· ὁ Κ. Μέττερνιχ ὁμιλεῖ πάντοτε περὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ναπολέοντος μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ· ὁ ὑπερφυῆς ἐκεῖνος νοῦς κατεγοήτευσε τὴν φαντασίαν του· ὅθεν καὶ διήλθε ὁ νοῦς ἐκεῖνος ἀφῆκεν ἀνεξάλειπτα ἕχνη· ὁ Κ. Μέττερνιχ ἐζήτησεν ὥστε ὁ δούξ τοῦ Ρέχσταδ νὰ ταφῇ παρὰ τὴν Μαρίαν Θερεσίαν καὶ τὸν Β'. Φραγκίσκον ἐν τῷ ὑπογείῳ κοιμητηρίῳ τῶν Καπουσίνων — ἰδέα λαμπρὰ τῶν τῆς Αὐστρίας αὐτοκρατόρων, ν' ἀναπαύωνται ἐν τῷ κοιμητηρίῳ τοῦ ταπεινοτέρου τάγματος τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ ταπεινοῦσι τὸ μεγαλεῖόν των ἐνώπιον τῶν πτωχοτέρων κληρικῶν τῆς Κατολικῆς Ἐκκλησίας!

Ὁ Κ. Μέττερνιχ δὲν εἶναι ἐναντίος καμμίας κυβερνητικῆς ιδέας, βᾶσιν ἐχούσης τὴν τάξιν, καὶ τοῦτο ἐξηγεῖ τὴν μετὰ τὴν Ἰουλιανὴν ἐπανάστασιν διαγωγὴν του. Ὅταν ὁ ἐπαναστατικὸς προσήλυτισμὸς πανταχοῦ ἤκούετο, ἀπεφάσισε τὸν πόλεμον καὶ πάντες γνωρίζομεν τί εἶπε πρὸς τὸν ἐν Βιέννῃ πρεσβευτὴν τῆς Γαλλίας: *Ὅταν πρόκηται ν' ἀποθάνωμεν, Κύριε, ταῦτόν τὸ ν' ἀποθάνωμεν ἀπόληκτοι ἢ ὑπὸ ἀσφιδίας· ἡμεῖς θέλομεν ἀσπασθῆ τὸν πόλεμον.* Ἡ φρόνησις τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως ἐξησφάλισε τὴν εἰρήνην. Ἐκτοτε ὁ Κ. Μέττερνιχ διετέλεσεν αἰείποτε ἐνοπλὸς μεσάζων καὶ κα-

τέρησεν νὰ διατηρήσῃ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν καθεστῶσαν (statu quo) κατάστασιν τῆς Εὐρώπης, καθότι φρονεῖ ὅτι ἡ ἐνεστῶσα ἐποχὴ δὲν ἔχει ἀνάγκην κινήσεως, πολέμων καὶ κατακτήσεων· κατ' αὐτὸν ἡ ἐποχὴ αὕτη εἶναι ἐποχὴ διοργανώσεως, καὶ, ὡς ἐκ τῆς θέσεως, τὴν ὅποιαν περιεποίησε τῇ αὐστριακῇ αὐτῇ, προσπαθεῖ νὰ κρατῇ τὴν πλάστιγγα εἰς ἰσορροπίαν, ὥστε νὰ προλαμθῆν πάσαν σύγκρουσιν μετὰ τὴν Μεσημβριῆς καὶ Ἀρκτικῆς Εὐρώπης. « *Εἰ-»* μαι ἐν μέρει ὁ πνευματικὸς ὄλων τῶν μυστικοσυμβουλῶν, » εἶπε ποτὲ εἰς τὸν συγγραφέα τῆς παρουσίας βιογραφίας, *συγχωρῶ τὰς ἀμαρτίας τοῦ ἥτιον ἀμαρτωλοῦ καὶ οὕτω διατηρῶ τὰς ψυχὰς ἐν εἰρήνῃ.*

Οἱ ἀγαπῶντες τὰς προσεγγίσεις συνέκριναν ἐνίοτε τὸν Κ. Μέττερνιχ πρὸς τὸν πρίγκηπα Κάουνιτς, ὅστις ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐκυβέρνησε τὴν Αὐστριακὴν μοναρχίαν· ἀν καὶ οἱ παραλληλισμοὶ οὗτοι ἦνε πάντοτε ὀλίγον αὐτογνώμονες καὶ ὑπάρχουσιν ἄπειροι διαχρωματισμοὶ εἰς τοὺς ἀνθρωπίνους χαρακτήρας, δύναται τις ὅμως νὰ εἴπῃ ὅτι ποτὲ δὲν ὑπῆρξαν πνεύματα μᾶλλον ἀντίθετα· ὁμοιάζουσι μόνον κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὑπουργείας των. Ὁ Κύριος Κάουνιτς, διαφθαρεὶς ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἸΗ. αἰῶνος, ἀπεστάλαξε τρόπον τινα τὰς ιδέας του ἀφίνων τὴν Αὐστριακὴν μοναρχίαν νὰ τείνῃ πρὸς εἰδός τι νωθρότητος καὶ ἀσυμπηξίας. Ὁ Κύριος Μέττερνιχ ἐξ ἐναντίας ἀνώρθωσε καὶ ἐστρέψε τὸ Κράτος. Ἐκ τοῦ πνεύματος τοῦ Κυρίου Κάουνιτς δὲν διετήρησεν εἰμὴ τὴν υπερβάλλουσαν μετριοπάθειαν καὶ τὰς τῆς ἀκινήσιας παραδόσεις, ἐπικρατησάσας ἀπὸ τῆς μεγάλης βασιλείας τῆς Μαρίας Τερέζης.

Ἐνταῦθα ὁ συγγραφεὺς, καταστρέφων τὸν λόγον, ἐρωτᾷ ἂν ἡ Αὐστρία, μετὰ τὸν Κ. Μέττερνιχ, θέλει βαδίσῃ ἄλλην ὁδὸν ἢ θέλει ἀκολουθήσῃ μᾶλλον τὴν ὑπὸ τοῦ πρίγκηπος διαχαραχθεῖσαν. Ὁ χρόνος καὶ ἐπ' ἐσχάτων ὁ πόλεμος τῆς Ἀνατολῆς ἀπήντησεν ἐμπράκτως πρὸς τὴν ἐρώτησιν ταύτην.

ΠΑΠΥΡΟΣ.

Ἰπὸ τὸνομα Πάπυρος ἐφέρετο παρ' Ἑλλήσιν ἐπὶ χρόνον μακρὸν φυτὸν τι πρὸς γραφὴν χρησιμεῖον πρὸ τῆς εὐρέσεως τοῦ σημερινοῦ χάρτου. Εἶναι δὲ φυτὸν φίλυδρον, κατατάττεται εἰς τὴν κλάσιν τῶν κυπειροειδῶν καὶ, ὡς φαίνεται, περιορίζεται φυτόμενον εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Νείλου, καὶ τοι οἱ ἀρχαῖοι φυσιολόγοι βεβαιοῦσιν ὅτι εὕρηται καὶ ἐν Ἰνδικῇ καὶ ὅτι εἶδον ἐν τῇ νήσῳ Μαδαγασκάρῃ εἰδός τι τούτῳ ἀνάλογον καὶ ἱκανὸν πρὸς κατασκευὴν

χάρτου. Ὁ τῆς Σικελίας πάπυρος ἐπὶ πολὺ ἐλαμβάνετο ἀντὶ τοῦ Αἰγυπτίου, εἰ καὶ διάφορος τὸ μέγεθος πρὸ πάντων, διότι μόλις φθάνει εἰς ἑπτὰ ποδῶν τὸ ὕψος, ἐνῶ ὁ Αἰγύπτιος υπερβαίνει ἐνίοτε καὶ τοὺς δεκαπέντε. Ὁ τούτου καυλὸς ἔχει σχῆμα τριγωνοειδές, ὄγκον δὲ ἴσον καρπῶ καὶ ἀπολήγει εἰς ὄξυ· περὶ τὴν κορυφὴν αὐτοῦ φύεται λόφος ἢ κόμη ἐν εἶδει σκιαδίου καὶ στάχης δίκην θύρσου· τὰ φύλλα ἔχει ριζοφυῆ καὶ ὅμοια τοῖς τοῦ σπαργανίου.

Οἱ Αἰγύπτιοι μετεχειρίζοντο πολυτρόπως τὸν πάπυρον, πρὸ πάντων ὅμως πρὸς κατασκευὴν χάρτου ἐκ τοῦ καυλοῦ καὶ τῶν φύλλων αὐτοῦ. Αἱ ρίζαι ἐχρησίμευον ἀντὶ καυσίμου ὕλης εἰς τὸν πολυπληθῆ ἐκεῖνον τόπον τὸν σπανίζοντα αὐτῆς· ἐκ τούτων δὲ κατασκευάζον καὶ ἀγγεῖα καὶ ἄλλα τινὰ σκευὴ πρὸς χρῆσιν οἰκιακὴν. Τὰ δ' ἐκ τοῦ καυλοῦ καὶ τῶν φύλλων πρὸς χαρτοποιίαν ἄχρηστα ὑφαίνον καὶ κατειργάζοντο ποικιλοτρόπως καὶ ἐξ αὐτῶν κατασκευάζον πλοιάρια, ἐλαφρότατα μὲν, στερεώτατα δὲ καὶ δι' ὧν οἱ τὸν ποταμὸν πλέοντες ἐξησφαλίζοντο κατὰ τῶν κροκοδείλων. Ἐκ τοῦ κάτω μέρους τοῦ φυτοῦ ἐξήγαγον χυλώδη τινὰ οὐσίαν, ἣν ἔτρωγον, καὶ τελευταῖον ἐκ τοῦ βύβλου κατασκευάζον παντοῖα ὑφάσματα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον λεπτὰ καὶ σχοινία.

Ἐν Μέμφιδι, λέγουσι, κατασκευάσθησαν τὸ πρῶτον διὰ τοῦ παπύρου φύλλα εὐλύγιστα, ὁμολὰ καὶ πρὸς γραφὴν χρήσιμα, ἀλλ' ἀποβαίνει δυσχερέστατον τὸ νὰ προσδιορισθῇ ὁ χρόνος καθ' ὃν ἡ εὔρεσις αὕτη ἐγένετο· καὶ τοι δὲ ὁ τῆς κατασκευῆς τρόπος ἦν ἀπλοῦστάτος, ἐδεῖτο ὅμως μακρὰς ἀσκήσεως, καθότι ἡ ἐπιτυχία ἐξηρτάτο ἐκ τῆς δεξιότητος τοῦ ἐργάτου καὶ τῶν ἐνδελχῶν αὐτοῦ παρατηρήσεων. Ἐκοπτοὶ ἐν πρώτοις τὸν καυλὸν τοῦ παπύρου εἰς τεμάχια ἀνάλογα τῷ μεγέθει τῶν κατασκευασθησομένων φύλλων· ἔπειτα ἐχώριζον διὰ βελόνης τὰ λέπυρα ἐξ ὧν σύγκειται ὁ καυλὸς, ἐξέτεινον αὐτὰ ἐπὶ τραπέζης εὐρείας, ἐκαθαρίζον, ἐπλυνον καὶ διευθέτουσαν παράλληλα, προσαρμόζοντες μετ' ἀκριβείας ἵνα οὕτω λάθωσι σχῆμα ὀρθογώνιον καὶ ἀνάλογον τῷ τοῦ χάρτου τὸν ὁποῖον ἤθελον. Εἶτα ἐπέθετον ἐπὶ τούτων, τῇ αὐτῇ πάντοτε τάξει, ἑτέρα λέπυρα, χρισμένα ἐν ἀνάγκῃ διὰ κόλλας, ἥτις ὅμως ὡς ἐπιτοπολὺ ἦτο περιττὴ, ὡς ἐκ τοῦ φυσικοῦ γλοιοῦ τοῦ φυτοῦ, ἀναπληροῦντος κάλλιστα αὐτὴν καὶ ἀρκοῦντος πρὸς σύμπηξιν τῶν μερῶν· ἅμα τὰ φύλλα ἐλάμβανον τὴν δέουσαν παχύτητα καὶ μονιμότητα ἐκαθαρίζοντο ἐκ νέου καὶ τοιοῦτοτρόπως κατασκευάζετο χάρτης διαρκῆς καὶ λευκώτατος.

Τὰ καλλίτερα φύλλα ἐγένοντο ἐκ τῶν μεσαίων στρωμάτων τοῦ καυλοῦ τοῦ παπύρου, ἐκ δὲ τῶν περὶ τὸν ἄξονα καὶ τῶν τῆς περιφερείας αὐτοῦ ὁ πάπυρος ἦτον ὑποδεέστερος καὶ τὴν ποιότητα καὶ τὴν ἀξίαν. Ἡ πρώτη ποιότης ἐχρησίμευε κατ' ἀρχὰς τοῖς ἱερεῦσιν, ἐξ οὗ ἐκαλεῖτο ἱερατικὸς πάπυρος, ὅταν δ' ἡ Αἴγυπτος ὑπεβλήθη εἰς τὸν τῆς Ῥώμης ζυγόν, οἱ κατακτηταὶ

ἐπρωτιμλήθησαν καὶ οὕτω ὁ ἱερατικὸς πάπυρος καθιέρωθη τοῖς ἀρχούσι, πρὸς χρῆσιν αὐτῶν τε καὶ πάντων τῶν ἐν τέλει. Καὶ ἐκ τῶν φύλλων τοῦ παπύρου κατασκευάζετο χάρτης πρὸς γραφὴν, ἀλλ' ἦττον συμπαγῆς, ἦττον στερεῆς καὶ χονδροειδέστερος τοῦ ἐκ τοῦ καυλοῦ κατασκευαζομένου, οὗτος δ' ἦτον ὁ τῆς κατωτάτης ποιότητος.

Οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς οὐδαμῶς ἀναφέρουσι τι περὶ τῆς ἐν Αἰγύπτῳ καλλιεργείας τοῦ παπύρου. Εἰκάζομεν ὅμως ὅτι τὸ φυτὸν ἐτύγχανε μεγάλων περιποιήσεων, καθόσον ὁ ἐξ αὐτοῦ κατασκευαζόμενος πάπυρος ἦτον ἐν χρῆσει καθ' ὅλην τὴν Ῥωμαϊκὴν Αὐτοκρατορίαν καὶ ἐπρωτιμᾶτο πάσης ἄλλης γραφικῆς ὕλης, οἷον τῆς περγαμηνῆς κλπ.

Ὀλίγω μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Αἰγύπτου ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ὁ Αἰγύπτιος πάπυρος περιήλθεν εἰς ἀποκλειστικὴν σχεδὸν χρῆσιν ἐν Ῥώμῃ καὶ κατέστη ἀντικείμενον πρώτης ἀνάγκης. Ἐπὶ αὐτοκράτορος Τιβερίου μικροῦ διὲν ἐξεβήρηνετο στάσις ὡς ἐκ τῆς σπανιότητος τοῦ παπύρου. Τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ ἐμπορίου ἐξηπλώθη ἐπομένως ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον οὕτως ὥστε, τὸν τρίτον μ. Χ. αἰῶνα, πλούσιός τις ἐμπορὸς, Φίρμος ὀνόματι, παράτολμα διανοηθεὶς καὶ ἀποβλέψας εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν θρόνον, ἐκαυχᾶτο, ὅταν μετὰ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ κατέλαβε τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ὅτι τοσαύτην εὔρεν αὐτοῦ ποσότητα παπύρου ὥστε ἐδύνατο νὰ ἐπαρκέσῃ ὅλας τὰς τοῦ πολέμου ἀνάγκας.

Εἶδος οὕτω χρήσιμον καὶ οὕτω ἀναγκαῖον ὤφειλε κατὰ φυσικὸν λόγον νὰ ἐφελεύσῃ τῆς ἀρχῆς τὴν προσοχὴν καὶ νὰ υποβληθῇ εἰς φόρον, καθόσον μάλιστα οὐδεμία πρὸς τοῦτο ὑπῆρχε δυσκολία, διατελούντων ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἀρχὴν καὶ τῶν τόπων τῆς κατασκευῆς καὶ τῶν ἀποθηκῶν τοῦ ἐμπορεύματος. Ὑπεβλήθη λοιπὸν ὁ Αἰγύπτιος πάπυρος εἰς φόρον, ὅστις, ἀλληλοδιαδόχως ἀνα πάσαν νέαν βασιλείαν αὐξανόμενος, ἐπὶ τέλους κατέστη ὑπερβολικὸς. Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔκτου αἰῶνος ἡ Ἰταλία ἀπῆλλάγη τοῦ ἀφορήτου τούτου βάρους ὑπὸ Θεοδορίκου, βασιλέως τῶν Γότθων. Ἡ γενναϊότης αὕτη ἔτυχε γενικῆς εὐγνωμοσύνης· ὁ Κασσιόδωρος λαλεῖ περὶ ταύτης ὡς περὶ χάριτος ἀπονεμηθείσης εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ὅστις τοῦ λοιποῦ ἤθελε βλέπῃ ἐλευθέρως κυκλοφορούμενον τὸ ὕλικόν, τὸ, κατὰ τὸν Πλίνιον, βελτιοῦν τὸν ἀνθρώπον καὶ καθιστῶν αὐτὸν ἀείζωον. Ἀλλὰ, ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἡ πολιτικὴ κατάστασις τῆς Εὐρώπης ἦτον ἀσυμπαγῆς καὶ ἀμυρίθλος, μεγάλα δὲ γεγονότα ἐπέκειντο ἐν τε τῇ Ἀσίᾳ καὶ τῇ Ἀφρικῇ ἢ παρακμῇ τοῦ τε ἐμπορίου καὶ τῶν τεχνῶν ἤγγριζε—καὶ ἡ Αἴγυπτος ἔπαυσε χορηγοῦσα τὸν πάπυρον τῆς.

Η ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΟΥ ΠΟΛΥΚΡΑΤΟΥΣ.

Τίς ποτε ἤθελε πιστεύσῃ; Μετὰ αἰῶνας πολλοὺς ἀνευρέθη ἐν Ἄλθανῶ τοῦ Παπικοῦ Κράτους ἡ Σφραγίς τοῦ Πολυκράτους, τυράννου τῆς Σάμου, ἀκμάσαντος πεντακόσια περίπου ἔτη π. Χ.

Ἡ ἱστορία τῆς σφραγίδος ταύτης λίαν περίεργός ἐστιν.

Ὁ Πολυκράτης, ὡς γινώσκουμεν ἐκ τοῦ Ἡροδότου, ἦν ἄνθρωπος εὐτυχέστατος καὶ τὰ πράγματα αὐτοῦ ἔβαινον πάντοτε κατ' εὐχὴν οὕτως ὥστε, κατὰ συμβουλήν τοῦ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου Ἀμάσιος, φίλου αὐτοῦ, ἀπεφάσισε προβασκάμιον νὰ θέσῃ κατὰ τοῦ φθόνου καὶ πικρίας τινι νὰ συγκεράσῃ τὰ ἑαυτοῦ ἀγαθὰ. Καὶ λοιπὸν ἔρριψεν εἰς τὸ πέλαγος ἰδίᾳ χειρὶ καὶ παρόντων πολλῶν τὸ πολυτιμώτατον τῶν κειμηλίων αὐτοῦ, σφραγίδα χρυσόδετον ἐκ σμαράγδου κατεσκευασμένην, ἣν ἔφερε πάντοτε, ἔργον τοῦ τεχνίτου Θεοδώρου υἱοῦ τοῦ Τηλεκλέους ἐκ Σάμου, καὶ ἀπελθὼν εἰς τὰ ἴδια, ἐθεώρει τοῦτο ὡς δυστυχίαν.

Μεθ' ἡμέρας πέντε κἂν ἕξ, ἀλιεῖς τις, λαβὼν μέγαν καὶ καλὸν ἰχθῦν, ἔκριεν εὐλογον νὰ προσφέρῃ αὐτὸν δῶρον τῷ Πολυκράτει, ὅστις, εὐχαριστηθεὶς καὶ γνωρίζων χάριν τῷ ἀλιεῖ, ἐκάλεσεν αὐτὸν εἰς δεῖπνον. Ἐν τοσοῦτῳ ἔνῳ ἀπελέπιζον καὶ ἔκοπτον τὸν ἰχθῦν, οἱ ὑπηρέται εὗρον ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτοῦ τὴν σφραγίδα τοῦ Πολυκράτους, τὴν ὁποίαν σπεύσαντες μετὰ μεγίστης χάρας ἔφερον τῷ τυράννῳ.

Οὕτω λοιπὸν ὁ μὲν Πολυκράτης, εὐτυχῶν ἀείποτε καὶ τὴν τύχην ἔχων εὐνοϊκωτάτην, ἀνεύρισκε καὶ αὐτὰ τὰ ἀποβαλλόμενα (α) ἡ δὲ σφραγίς αὐταῦ, μετὰ χρόνον μακρὸν, μετηνέχθη εἰς Ῥώμην καὶ ἀπετέθη εἰς τὸν τῆς Ὁμοιοίας ναὸν μετὰ πολλῶν ἄλλων κειμηλίων.

« Ἡ Σφραγίς αὕτη, λέγει ἡ Ν. Πανδώρα, εἶναι μεγάλη ὡς πεντόδραχμον, » τὸ σχῆμα ἔχουσα μᾶλλον ἐπίμηκες, φέρει δὲ λύραν, περὶ ἣν (πρὸς τὰ ἄνω) » βομβοῦσι τρεῖς μέλισσαι. Κάτω δὲ, ἐκ δεξιῶν μὲν ὑπάρχει δελφίν καὶ ἐξ » εὐωνύμων βοὸς κεφαλή· ὅλως δὲ πρὸς τὰ κάτω ἀγαγινώσκειται ἑλληνιστὶ » τὸ ὄνομα τοῦ τεχνίτου. Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ λίθου εἶναι ὀλίγον κοίλη καὶ ἀ- » λαμπής, αἱ δὲ γωνίαι τῆς γλυφῆς βεβλαμμένα.

» Πρὸς τὸν εὐρόντα τὸ πολυτίμον τοῦτο κειμήλιον περιηγητῆς τις Ἄγγλος » προσέφερον ἀμέσως τριακοσίας χιλιάδας δραχμῶν, ζητῶν νὰ τὸ ἀγοράσῃ.

(α) Ἡ ΘΕΑΞΙΝΟΗ θέλει δημοσίευσιν προσεχῶς ἐν διηγήματι τὰ συμβάντα τοῦ Πολυκράτους.

» ἀλλ' ὁ εὐτυχὴς ἀμπελουργὸς προτίθεται, ὡς φαίνεται, νὰ μεταβῇ εἰς Πε- » τρούπολιν, ἐλπίζων ὅτι ὁ Αὐτοκράτωρ θέλει δώσῃ αὐτῷ τὰ διπλάσια.

Καὶ ταῦτα μὲν ἡ Ν. Πανδώρα.

Ἀπόκειται δὲ ἤδη, καθ' ἡμᾶς, τοῖς ἐν Πετρούπολει ἀρχαιολόγοις, ἐρευνῶσαι τὸ πρᾶγμα μετ' ἐπιστασίας, ν' ἀποφανθῶσι περὶ τῆς γνησιότητος ἢ μὴ.

ΤΟ ΣΙΔΗΡΟΥΝ ΠΡΟΣΩΠΕΙΟΝ.

Μικρὸν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ καρδινάλιου Μαζαρίνου (1662), συνέβη ἐν Γαλλίᾳ μοναδικὸν τι καὶ παραδοξότατον συμβάν, ὅπερ οὐδεὶς ἱστορικὸς διεξήγησε καὶ ὅπερ διατελεῖ εἰσέτι ὑπὸ σκότους περιεκαλυμμένον. Ἐν μεγίστη μυστικότητι ἐστάλη εἰς τὸ κατὰ τὴν νῆσον Ἁγίαν Μαργαρίταν, παρὰ τὴν Προβηγγίαν, φρούριον δεσμώτης ἄγνωστος, ἀναστήματος μᾶλλον ὑψηλοῦ, νέος τὴν ἡλικίαν, εὐειδέστατος καὶ εὐγενέστατος τὴν μορφήν. Καθ' ὁδὸν ὁ δεσμώτης ἔφερε προσωπεῖον, τοῦ ὁποῦ τοῦ στόμα ἠνοιγεν ἐν ἀνάγκῃ καὶ οὕτως ὁ φέρων ἐδύνατο νὰ τρώγῃ ἐλευθέρως. Ἄν ἀπεκαλύπτετο, διετάγησαν οἱ φύλακες νὰ φονεύσωσιν αὐτὸν πάραυτα. Ἐμεινε δ' ἐν τῇ νήσῳ ἐκεῖνη μεχρὶ σὺ πιστός τις ἀξιωματικὸς, Σαιμμάρις ὀνόματι, μετατεθεὶς τῷ 1690 εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Βαστίλλης, παρέλαβε καὶ μετέφερεν αὐτὸν μετ' αὐτοῦ, ἐννοεῖται, πάντοτε προσωπειοφοροῦντα. Πρὸ τῆς μεταβάσεώς του ταύτης, ὁ μαρκέσιος Λουβοᾶ, παραγενόμενος εἰς τὴν νῆσον, εἶδε καὶ ἐλάλησεν αὐτῷ μετ' ἄκρου σεβασμοῦ καὶ ὄρθιος.

Ἐν Βαστίλλῃ ὁ δεσμώτης κατῆκει τὸ καλλίτερον δωμάτιον καὶ ἠξιοῦτο ἐξαιρετικῶν περιποιήσεων, πάσης ἐπιθυμίας του ἱκανοποιουμένης. Ἠγάπα ἐξόχως τὰ λεπτὰ λινα ὑφάσματα καὶ τὰ τρίχαπτα (δαντέλες), ἔπαιζεν ὀπωσοῦν τὴν κιθάραν, οὐδεὶς εἰσῆρχετο εἰς τὸν θάλαμόν του, ἐξαιρέσει τοῦ διοικητοῦ, ἀλλὰ καὶ τούτου λίαν σπανίως γέροντες ἰατροὶ τῆς Βαστίλλης, ἐπισκεφθεὶς αὐτὸν πολλάκις ἀσθενοῦντα, διεβεβαίον ὅτι οὐδέποτε εἶδεν αὐτοῦ τὸ πρόσωπον, καὶ τοι πολλάκις ἔψαυσε τὴν γλῶσσαν καὶ ἐξέτασε τὸ λοιπὸν σῶμα· ἦτον ὠραιότατος, κατὰ τοῦ ἱατροῦ τὸ λέγειν, τὸ δὲ δέρμα εἶχεν ὀπωσοῦν μελάγχρουν· ἡ φωνὴ αὐτοῦ διήγειρεν εἰς συμπάθειαν, οὐδέποτε λέξις παραπονετικὴ ἐξῆλθε τοῦ στόματός του καὶ μετὰ μεγίστης ἐχεμυθίας διετῆρει τὰ καθ' ἑαυτὸν, ἀπεβίωσε δὲ τῷ 1704 καὶ ἐτάφη διὰ νυκτός.

Ὅ,τι δὲ εἶπερ τι καὶ ἄλλο κινεῖ εἰς ἀπορίαν καὶ ἐκπληξίν ἐστὶν ὅτι ἡ Εὐρώπη, καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος δεσμώτης ἀπήχθη εἰς τὴν Ἁγίαν

Μαργαρίταν, δὲν ἐστερήθη οὐδενὸς διακεκριμένου ἀνδρός, ἐνῶ ἀναντιρρήτως τοιοῦτός τις ἦν ὁ προσωπειοφόρος, ὡς συνάγομεν ἐκ τῶν περιποιήσεων ὧν ἐτύγχανε, καὶ τῶν ὑπηρεσιῶν ὧν ἤξιοῦτο ὑπ' αὐτοῦ τοῦ διοικητοῦ τοῦ φρουρίου, ὑπηρετοῦντος αὐτὸν εἰς τὸ γεῦμα καὶ κομίζοντος ἰδίαις χερσὶ τὰ ἐδέσματα.

Μιᾶ τῶν ἡμερῶν ὁ δεσμώτης ἐχάραξε δι' ἀκίδος μαχαιρίου γράμματά τινα ἐπὶ δισκαρίου ἀργυροῦ, ὅπερ ἔρριψεν ἐκ τοῦ παραθύρου εἰς τινὰ ἀλιάδα εὐρισκόμενῃν εἰς τὴν παράλιον ὑπὸ τὸν πύργον· ὁ ἀλιεύς, λαβὼν τὸ δισκάριον ἔφερε τῇ διοικητῇ, ὅστις κατὰπληκτος — Ἀνέγνως, ἠρώτησεν, εἶτε Σὺ, εἶτε ἄλλος τις τὰ γράμματα ταῦτα; — Δὲν ἐξεύρω ν' ἀναγινώσκω, ἀπεκρίθη ὁ ἀλιεύς, οὔτε ἄλλος τις εἶδε τὸ δισκάριον, διότι ἀμέσως Σᾶς τὸ ἔφερα. — Ἔχει καλῶς, τῷ εἶπεν ὁ διοικητής, καὶ μακάριζε τὴν τύχην Σου διότι δὲν ἔμαθες γράμματα.

Ὁ τελευταῖος ὑπουργός, ὁ γινώσκων τὸ παράδοξον τοῦτο μυστήριον ἦν ὁ Σιαμιλλάρ' γονυκλιτῶς ποτε παρεκάλεε τοῦτον ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ στρατάρχης Φελιάδ, ζητῶν νὰ μάθῃ τίς ἦν ὁ ἄνθρωπος οὗτος ὁ γνωστὸς μόνον ὑπὸ τὸ ὄνομα *Sidheroun Prosopieion* (*masque de fer*). Ὁ ὑπουργός ἀπεκρίθη ὅτι ἦτον ὠρμισμένος νὰ διαφυλάξῃ τὸ ἀπόρρητον τοῦτο, καθὼ ἀπόρρητον τοῦ Κράτους — καὶ βεβαίως οὐδαμοῦ εὔρηται ἐν τῇ ἱστορίᾳ παράδειγμα ἀπορρήτου τοῦ Κράτους οὕτω καλῶς διατηρηθέντος.

Κατὰ τὸν ἱστορικὸν Σαιντ-Φοᾶ ὁ προσωπειοφόρος οὗτος ἦν ἴσως δούξ τις τοῦ Μομμουθ, υἱὸς Καρόλου τοῦ Β'. βασιλέως τῆς Ἀγγλίας. Ἀλλὰ τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἀγνώστου, τὸ βαθύ σέβας καὶ αἱ περιποιήσεις ὧν ἤξιοῦτο, καταπληκτικαί τινες ὁμοιότητες χαρακτῆρος, ταῦτα πάντα διήγειρον παντοίας καὶ πολλὰς εἰκασίας.

» Λουδοβίκος ὁ ΙΔ'. (λέγει συγγραφεὺς τις) ἐγέννησεν ἐκ τῆς Βαλιερ υἱὸν ὀνομασθέντα δούκα τοῦ Βερμανδουά· ὁ νέος οὗτος πρίγκιψ ἀνετράφη μετὰ πλείστης ὕσης ἐπιμελείας· ἦτον ὠραίος, εὐσωμος, πνευματώδης, ἀλλ' ὀργίλος καὶ ἀλαζῶν ὥστε δυσανεσχέτει σεβόμενος, ὡς εἰκός, τὸν Δελφίνα, νόμιμον τοῦ θρόνου κληρονόμον. Οἱ δύο οὗτοι ἡγεμονόπαιδες, ὁμήλικες σχεδόν, ἦσαν πάντι ἀντίθετοι τὸ ἦθος· ὁ Δελφίν, ἐξισούμενος τῷ δουκὶ Βερμανδουά κατὰ τὰ λοιπὰ πλεονεκτήματα, ὑπερέβαινε αὐτὸν ἀσυγκρίτῳ λόγῳ τὴν γλυκύτητα τοῦ τρόπου, τὸ εὐφραδὲς καὶ τὴν ἀγαθότητα τῆς καρδίας, καὶ διὰ ταῦτα περιεφρονεῖτο ὑπὸ τοῦ δουκός, ὅστις ἀδικόπως ἔκτειρε τοὺς Γάλλους, μέλλοντας νὰ ὑποταχθῶσιν εἰς βασιλέα οὕτω μικρόνα καὶ ἀνάξιον τοῦ κυβερνᾶν. Ὁ Λουδοβίκος ΙΔ'. εἰς τὰ ὦτα τοῦ ὁποίου ἐφθانون αἱ ἀντιζηλῖαι αὐταί, εὐρίσκατο εἰς δυσχερείας περὶ τούτου, ἀλλ' ἡ ἐξουσία ὑπεχώρει παρ' αὐτῷ εἰς τὴν πατρικὴν στοργὴν καὶ ὁ ἀπόλυτος ἐκεῖνος μονάρχης δὲν εἶχεν ἀρετὰς δυναμῆς ὥστε νὰ καθυποτάξῃ τὸν καταχρῶμενον τῆς ἀγάπης τοῦ υἱοῦ.

δν. Τέλος ὁ δούξ τοσοῦτον ἐξετράπη ὥστε ἐρράπισέ ποτε ῥάπισμα βαρὺ τὴν πρίγκιπα διάδοχον. Ὁ βασιλεύς, μαθὼν τὰ τρέξαντα, τρέμει περὶ τοῦ ἐνόχου· καὶ τοὶ δ' εἰς ἄκρον ἐπεθύμει νὰ προσποιηθῇ ἄγνοιαν περὶ τοῦ γεγονότος, τὸ πρᾶγμα ἦν οὕτω δεινὸν καὶ τοσοῦτον ἐξέπληξε τὴν αὐλὴν φημισθὲν, ὥστε ὁ φιλόστοργος πατὴρ ἠναγκάσθη νὰ κωφεύσῃ πρὸς τῆς καρδίας τὴν φωνήν. Μετὰ θλίψεως βαθυτάτης συγκαλεῖ τοὺς πιστοτέρους τῶν περὶ αὐτὸν, ἐκτίθεισιν αὐτοῖς τὰ τρέξαντα καὶ τὴν περὶ τούτου θλίψιν του καὶ ζητεῖ συμβουλὴν — πάντες δὲ, κατὰ τοὺς καθεστῶτας νόμους, καταδικάζουσιν εἰς θάνατον τὸν πταίστην. Ὅποια πληγὴ διὰ καρδίαν πατρὸς φιλοστόργου! Οἱ ὑπουργοὶ συναισθάνονται τὴν τοῦ βασιλέως θέσιν καὶ προτείνουσιν ἄλλο τιμωρίας μέσον, ἀντὶ τοῦ θανάτου — ν' ἀποστείλωσι δηλαδὴ τὸν δούκα τοῦ Βερμανδουά εἰς τὸ κατὰ τὰ σύνορα στρατόπεδον, εὐρισκόμενον τότε πρὸς τὴν Φλάνδραν, καὶ ἅμα τῇ ἀφίξει αὐτοῦ νὰ διαδώσωσιν ὅτι προσεδλήθη ὑπὸ πάνωλους, ὅπως ἐκφοβίσωσιν οὕτω καὶ ἀπομακρύνωσι τοὺς θέλοντας νὰ ἴδωσι τὸν δούκα· μετὰ τινὰς δ' ἡμέρας ἀπὸ τῆς προσβολῆς τῆς θεοστυγοῦς νόσου ν' ἀναγγείλωσι αὐτὸν θανόντα· ἐνῶ δ' ὁ στρατὸς καταγίνεται ἐγείρων αὐτῷ μνημεῖα ἄξια τοῦ γένους αὐτοῦ, ν' ἀπαγάγωσι μυστικῶς καὶ διὰ νυκτὸς τὸν νέον εἰς τὴν νῆσον τῆς Ἁγίας Μαργαρίτας, ἵνα ἐκεῖ διέλθῃ τὰς ἐπιλοιπὸς τῆς ζωῆς τοῦ ἡμέρας. Ἡ γνώμη αὕτη ἔτυχεν ἐπιδοκιμασίας παρά πάντων, ἰδίως δὲ παρὰ τοῦ περιλύπου μονάρχου, καὶ πρὸς διεξαγωγὴν τοῦ πλάγματος ἐξελέχθησαν ἄνδρες διακεκριμένοι τὴν πίστιν. Καὶ τὰ πάντα ἐξετελέσθησαν οὕτω καὶ ἐνῶ ἐν τῷ στρατοπέδῳ θρηνοῦσι τὸν δυστυχεῖ ἡγεμονόπαιδα θανόντα δῆθεν, οὗτος ἀπάγεται μυστικῶς εἰς Ἁγίαν Μαργαρίταν καὶ παραδίδεται εἰς χεῖρας τοῦ διοικητοῦ, λαβόντος προηγουμένως ἰδιόγραφον τοῦ βασιλέως διαταγὴν, ἵνα μὴ ἐπιτρέψῃ εἰς ψυχὴν ζῶσαν νὰ ἴδῃ τὸν δεσμώτην. Εἰς μόνος ὑπηρετῆς, κοινωνὸς τοῦ μυστικοῦ, συναπήχθη τῷ πρίγκιπι, ἀποθανόντος δὲ τοῦ ὑπηρετοῦ τούτου καθ' ὁδόν, αἱ φύλακες κατέκρυψαν μεληδὸν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἀπεξέδυσαν αὐτὸν ἵνα μὴ γνωρισθῇ. Ὁ διοικητής τοῦ φρουρίου ἐσέβετο εἰς ἄκρον τὸν δεσμώτην καὶ ἰδίαις χερσὶν ἔφερον αὐτῷ τὸ γεῦμα εἰς τὴν αἴθουσαν, λαμβάνων τὰ ἐδέσματα εἰς τὴν θύραν παρὰ τῶν μαγείρων, ὧν οὐδεὶς ποτε εἶδε τὸ πρόσωπον τοῦ δουκός. Μιᾶ τῶν ἡμερῶν ὁ ἡγεμονόπαις ἐχάραξεν ἐπὶ παροψίδος τὸ ὄνομά του καὶ ἔρριψεν αὐτὴν εἰς τὴν θάλασσαν. Ἀλιεύς τις ἀνευρὼν ἐνόμισεν ὅτι ὑπηρετεῖ τὸν διοικητὴν καὶ ἔσπευσε κομίζων αὐτὴν, ἐπὶ πεποιθήσει ἀμοιβῆς — ἀλλ' ὁ δυστυχὴς ἐζημιώθη διὰ θανάτου, ἵνα μετ' αὐτοῦ συνενταρξασθῇ τὸ μυστήριον. Μάταια μέτρα, διότι τὸ μυστήριον δὲν ἐτηρήθη, ὡς συνήθως συμβαίνει εἰς τὰ τῶν μεγιστάνων, καὶ τούτου ἀποδείξεις εἶναι τὰ τε εἰρημένα καὶ τὰ ἐξῆς. Ὁ δούξ τοῦ Βερμανδουά ἔμεινε ἐπὶ πολλὰ ἔτη εἰς τὴν Ἁγίαν Μαργαρίταν, εἶτα δὲ μετανέχθη εἰς Βασιλίην. Ἐφερε πάντοτε προσωπεῖον σιδηροῦν, ἀποκρύπτων οὕτω τὴν ὄψιν, ἀλλ' ἠναγκάσθησάν ποτε ν' ἀποκαλύψωσιν αὐτὸν ἐνώπιον τρίτου τινός, εἶτε ἀσθενείας ἕνεκεν, εἶτε ἐξ ἄλλης τινος αἰτίας. Ἄνθρωποι ἀξιοπίστοι ἔβεβαίωσαν ὅτι εἶδον τὸν προσωπειοφόρον τοῦτον καὶ ὅτι ἤκουσαν αὐτοῦ ὑπεροπτικῶς λαλοῦντος πρὸς τὸν διοικητὴν, ὅστις μετὰ σεβασμοῦ ἴστατο ἐνώπιόν του. »

ΤΟΛΛΑ

ΙΤΑΛΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ

ὑπὸ τοῦ Γάλλου Ἐδμόνδου Ἀβούτ.

Μετάφρασις Κ. Σ.

(Συνέχεια. ὄρα Φυλ. Ε΄.)

Μέρος Δεύτερον.

Ἡ Κυρία Φρατιέρ καὶ ἡ θυγάτηρ τῆς ἠγνοῦν τὰ διατρέξαντα ἐν τῷ Φεραλδικῷ οἴκῳ. Ἡ Ναδίνα, προβλέπουσα ὅτι ἡ εἰς Λαρικιάν ἀναχώρησις ἤθελεν ἐπιταχύνῃ τὸν ῥοῦν τῶν πραγμάτων, ἐταποθέτησε τὸν Κοκόμερον εἰς τὴν πλατείαν τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων ἵνα κατασκοπεύῃ τὸ ἐχθρικὸν στρατόπεδον. Ἐξέπεμψε δὲ κραυγὴν ἀγανακτήσεως, ὅταν εἶδεν ἐπανελθόντα τὸν κατάσκοπον ἐπὶ φορείου, καθημαγμένον τὸ πρόσωπον καὶ τὸ κρανίον ἐπαισθητικῶς συντεθλιμμένον. Ἡ κατάσταση τοῦ προσώπου τοῦ ἐξήγει τὴν παράρρησιν τοῦ Δομενίκου.

Ὁ Κοκόμερος ἦτο σωστὸς Νεαπολίτης τῆς κρηπίδος τῆς Ἀγίας Λουκίας, βραχύς, εὐρύσωμος, κατακόκκινος, ἀδιδάκτος, ἀνηρὸς, εὐήθης καὶ πονηρός. Ἡ βαναύσως συμπεπιεσμένη ὄψις του, εὐρυνομένη ἀπὸ ὑπερμέγεθους ζεῦθος παρειογενεῖων πυρρῶν, ἦτο κατερρυπωμένη ἀπὸ αἰσχυρὰ πάθη· οἱ μικροὶ του φαιοὶ ὀφθαλμοὶ ἐπρόδιδον ἐνίοτε ἀγριότητα χοίρου. Ἀπὸ τῆς πλατείας τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων μέχρι τῆς ὁδοῦ Φραττίνας, ὅπου διέμενον αἱ φίλαι του, ἐπανέλαβε μετὰ τῶν ὁδόντων του τὴν τρομερωτέραν κατάραν τὴν ὁποίαν θύναται νὰ προφέρῃ Ῥωμαῖος: *Accidente!* τὸ ὅποιον σημαίνει: «Ἐῖθε!»

ἀπαθάνης ἐξ αἰφνιδίου συμβιβηκός, ἀνεξομολόγητος, κολασμένος! » Εἰς τόπον ὅπου πιστεύουσιν τὸν βάσκανον ὀφθαλμὸν ὡς τὴν ἁγίαν Τριάδα, ἡ φρικτὴ αὐτὴ κατάρα ἰσοδυναμεῖ μὲ χίλια βράσιμα, καὶ οἱ Ῥωμαῖοι τοῦ Τραστεβέρου ἀπαντῶσι διὰ τοῦ ἐγχειριδίου εἰς τὴν λέξιν *accidente*: ἀλλ' ὁ Δομίνικος ἦτο μακρὰν καὶ ὁ Κοκόμερος ἐβλασφήμει ἐν ἀνέσει, μηδὲως σεβόμενος τὴν ἐκκλησιαστικὴν τῆς Ῥώμης ἀστυνομίαν, ἥτις τοιχοκολλᾷ εἰς ὅλα τὰ ἐργαστήρια μικρὰν πινακίδα, περιέχουσαν τὰς ἐξῆς λέξεις: *Βλάσφημοι, ἐπιθυμήθητε ὅτι ὁ Θεὸς σᾶς ἀκούει.*

Ἡ στρατηγίς, μετὰ τινὰς ἀναφωνήσεις μετρίας τόσοσιν ὥστε ἠκούσθησαν εἰς ἀπόστασιν μᾶς λεύγας, ἔσπευσε νὰ περιποιηθῇ τὸν ὑπρέτην. Ὁ Κοκόμερος ἠρνήθη ἐπιμόνως νὰ ὀνομάσῃ τὸν αὐτουργὸν τῶν παθημάτων του. — Μόνος μου, ἔλεγεν, ἐπληρώθη· προσέκρουσα εἰς μίαν πέτραν καὶ συνέτριψα τὴν κεφαλὴν μου· εἶμαι ἀνεπιδέξιος, ἀλλ' ὄχι ἀνανδρος. Προσέθεσε δὲ πανούργως: «Ἄν κανεὶς μ' ἔκκαμνεν ὅ,τι ἔκαμα ὁ ἴδιος εἰς ἐμαυτὸν, δὲν θὰ ἐκαυχᾶτο πολὺν καιρὸν δι' αὐτὸ, καὶ ἂν ἦτο δυνατὸς ὡς ὁ Νέρων.

— Σιώπα, εἶπεν ἡ στρατηγίς· καὶ ἡ δικαιοσύνη;

— Ἡ δικαιοσύνη, Κυρία; Δὲν θὰ με κατεδικάζον χωρὶς μάρτυρας· δὲν εἶν' ἀλήθεια;

— Ἀναμφιβόλως.

— Δὲν εἶναι λοιπὸν εὐκόλον νὰ εὐρεθῶσι μάρτυρες ἐναντίον ἀνθρώπου ὅστις κτυπᾷ μαχαιριές. Οἱ μάρτυρες εἶνε ἄνθρωποι προσεκτικοὶ καὶ λέγουσιν: Αὐτὸς δὲν χορατεύει· ἐφόνευσεν ἕνα, εἴμπορεῖ λοιπὸν νὰ φονεύσῃ δύο· ἄς μὴ δυσαρεστηθῶμεν με αὐτόν.

— Ναι, ἀλλ' ὁ καταδικασθεὶς εἰς θάνατον δὲν ἐκδικεῖται τοὺς ἐχθρούς του.

— Ἀλλὰ, ἐπανελάθεν ὁ Κοκόμερος ὑποκριτικῶς, ὁ ἅγιος πατὴρ εἶνε εὐγενὴς ἄνθρωπος, δὲν θέλει τὸν θάνατον τοῦ ἀμαρτωλοῦ, λυπεῖται νὰ χύσῃ χριστιανικὸν αἷμα καὶ ὅσοι ἔλαβαν τὴν τρέλλαν νὰ φονεύσουν ἄνθρωπον παιδεύονται μὲ μόνον τὰ διὰ βίου δεσμά.

— Διὰ βίου! Δὲν εἶνε χειρότερον ἀπὸ τὸν θάνατον;

— Μὲ συγχωρεῖτε, Κυρία. Ὅταν ἔχη καὶ καμμίαν προστασίαν, καλὸν δεσπότην π. χ. ἡ καλὴν δέσποιναν, δύναται νὰ ἐλπίζῃ εἰς τὰς προσεχεῖς ἑορτὰς τοῦ Πάσχα μεταβολὴν ποινῆς: εἰκοσαετῆ δεσμά· εἶνε ἄλλιν βαρὺ· δὲν εἶν' ἀληθές, Κυρία; Ἀλλὰ μετὰ ἕν ἔτος, ἢ καὶ μετὰ ἕξ μῆνας, τῆς αὐτῆς προστασίας ἐνεργούσης πάντοτε, τὰ εἰκοσιν ἔτη γίνονται δέκα, τὰ δέκα πέντε, τὰ πέντε τρία. Ἡ δ' εὐχαρίστησις τοῦ νὰ φονεύσῃ τις τὸν ἐχθρόν του δὲν ἀξίζει τρία ἔτη καθείρξεως;

— Καὶ ὁ ἄδης, ἄλλες; ἀντεῖπεν ἡ Ναδίνα.

— Καὶ ἡ ἐξομολόγησις, Κυρία! ἀπεκρίθη ὁ Κοκόμερος, ὀλίγον σκανδαλισθεὶς.

Τοιαῦτα συλλογιζόμενος ὁ ἐντιμος Νεαπολίτης κατεκλίθη τὴν ἑσπέραν τῆς Κοιμήσεως, ἐνῶ αἱ δέσποιναί του ἐβλίβοντο διότι δὲν ἤξευρον τίποτε, ἐνῶ ὁ Δέλλος ἀντήλαττε τὸ πρῶτόν του φίλημα μὲ τὴν Τόλλαν καὶ ἐνῶ ὁ Φίλιππος Τραζιμένης, περιχαρὴς διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς διαπραγματεύσεώς του καὶ διὰ τὴν εὐτυχίαν τῶν φίλων του, ἔτρεχε νὰ διηγηθῆ ὅλην τὴν ἱστορίαν εἰς τὴν μητέρα του.

Ἡ Μαρκεσία δὲν περιέμενε τοιαύτην εἰδησίην ποτε. Πρὸ τριῶν μηνῶν καὶ ἡμίσεος ἐπληροφόρηθη ἐξῶθεν περὶ τοῦ ἔρωτος τοῦ Δέλλου, καὶ δὲν ἐπίστρευεν ὅτι ὁ Κορομήλας ἠδύνατό ποτε ν' ἀγαπᾷ τόσον κκιρόν. Μετὰ τὸ σκάνδαλον ἐκεῖνο, οἱ δύο ἐρασταί, ὑποβεβλημένοι εἰς φοβερὰν κατασκοπίαν, ἐπροσπάθησαν ν' ἀπατήσουν ὅλους τοὺς ὀφθαλμούς· ὁ Κόμης καὶ ἡ Κόμησσα, φοβούμενοι τὸ γελοῖον τὸ παρακολουθοῦν τὰς ναυαγούσας φιλοδοξίας, ἔκρυψαν τὸ σχέδιόν των καὶ ἐκ τῶν καλλιτέρων των φίλων, καὶ ὁ Πίππος, ὅστις ἐγνώριζε τὴν ἀντιπάθειαν τῆς μητρός του διὰ τοὺς Κορομήλας, δὲν ἠθέλησε νὰ τῆ διηγηθῆ τὴν ἐκστρατείαν του εἰμὴ μετὰ τὴν νίκην. Προσέτι ἡ Μαρκεσία ἔπαυσε νὰ συγχάζῃ εἰς τὰς συναναστροφὰς ἀπὸ τῆς εἰσβολῆς τῆς χολέρας, ὥστε δὲν ἐγνώριζε τίποτε περὶ συνοικεσιῶν, ὅτε ὁ υἱὸς τῆς τῆ ἀνήγγειλε θριαμβικῶς ὅτι ὑπᾶνδρευσε τὸν Δέλλον καὶ τὴν Τόλλαν.

Ὡς μαρκέσιος καὶ ὡς ἀνῆκων εἰς τὴν φουράν τῶν Εὐπατριδῶν, ὁ Φίλιππος εἶχεν ἰδέας ὑπερμέτρως φιλελευθέρους. Μικρὰν ἀξίαν ἀπέδιδεν εἰς τὴν εὐγένειαν καὶ εἰς τὸν πλοῦτον ἐπὶ προφάσει ὅτι ἦτον εὐγενὴς καὶ πλούσιος ἐκ νηπιότητος· καὶ διῆχυρίζετο ὅτι οἱ ἀποδίδοντες μεγάλην ἀξίαν εἰς τοὺς τίτλους καὶ εἰς τὸν πλοῦτον εἶνε μόνοι οἱ κοπιᾶσαντες διὰ ν' ἀγοράσωσι μὲν τοὺς μὲν, ν' ἀποκτήσωσι δὲ τὸν δέ. Ἄν κατεφρόνει ὅλας τὰς κοινωνικὰς διακρίσεις, ἐξετίμα ὅμως πολὺ τὴν εὐγένειαν τῶν αἰσθημάτων καὶ ἠδύνατο ἐνίοτε, πρὸς σκάνδαλον μέγα τῶν φίλων του, ἀνατρέπων τὴν ἱεραρχικὴν τάξιν τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀριστοκρατίας, δίδων τὸ κλειστὸν στέμμα εἰς ὄσους ἐφρόνουσαν ὡς πρίγκηπες καὶ ἀποκρούων τῆς ἀστυκῆς τάξεως πάντα πρίγκηπα ὅστις ἤθελεν ἐξελεγχθῆ ὡς ἔχων φρονήματα ἀστοῦ. Εἰς τὸ χρυσοῦν βιβλίον τοῦ Πίππου ἡ Τόλλα Φεράλδη ἦτον ἐγγεγραμμένη μετὰ τῶν βασιλισσῶν, ὁ Δέλλος μετὰ τῶν Πριγκήπων καὶ ὁ βουκόλος Δομίνικος ἐκαλεῖτο ὁ ἰππότης Μένικος. Εὐκόλως μαντεύει ἕκαστος ὅτι ὁ ἐφευρετὴς τοῦ ὠραίου τούτου συστήματος δὲν ἦτον ἔνθερος θιασώτης τῶν γάμων τοῦ σαρμού καὶ ὅτι δὲν ἐθιμάζετο μεγάλως τὴν ἐθιμοταξίαν, ἥτις ἀπαιτεῖ ὥστε ὁ ἀριστοκράτης νὰ νυμφεῖται ἀριστοκράτιδα καὶ ὁ μυριόπλοτος μυριόπλοτον.

— Νικῶμεν! ἔκραξε πρὸς τὴν μητέρα του· ἡ Ῥώμη παραδέχεται τὰς ἰδέας μου. Μεγάλῃ οἰκογένειᾳ θέλει δῶσθαι τὸ παράδειγμα καὶ τὸ πλῆθος θέλει τὸ ἀκολουθήσῃ. Ἐξέστρεψες ὅτι ὁ ἐπίδοξος διδάχος τοῦ πρίγκηπος Κορο-

μήλα-Βόργη εὐρίσκειται ἐν Βενετίᾳ εἰς τοὺς πόδας ἀξιαλατρεύτου τινος ἀρχῆς, τὴν ὁποίαν ὁμνῶσι νὰ νυμφεῖται εἰς τὸ πνεῦμα τῶν προγόνων του. Καὶ δὲν εἶνε μόνον τοῦτο, ἀλλ' ὁ δευτερότοκος ἀδελφός του, ὁ Δέλλος μας, τὸν ὁποῖον ἤθελον νὰ νυμφεῖται μὲ μίαν πριγκηπίδα, ἐζήτησε σήμερον ἀκόμη τὴν Τόλλαν εἰς γάμον.

Ἡ Μαρκεσία ἤκουσε σιωπηλῶς καὶ μετὰ λύπης τὴν λεπτομερῆ διήγησιν τοῦ Πίππου. Ἄπαξ ἢ δις ἐκινδύνευσε νὰ διακόψῃ διήγησιν, τῆς ὁποίας ἐκάστη λέξις διήγειρεν ἐν αὐτῇ ἀλγεινὰς ἀναμνήσεις· ἐντασοῦτω ἐκρατήθη μέχρι τέλους. Ὅτε δὲ ὁ υἱὸς τῆς, τελειώσας τὸν λόγον, ἐζήτησε τὰς ἐπευφημίας τῆς, ἔσεισεν ἐκείνη μελαγχολικῶς τὴν κεφαλὴν.

— Δυστυχῆς Τόλλα! Δικαί' ἔθεσες τὴν εὐτυχίαν σου εἰς πᾶλιν μετὰ τῆς ὑπεροψίας τῶν Κορομηλαίων;

— Ἡ ὑπεροψία τῶν Κορομηλαίων ἐγήρασεν. Ὁ πατὴρ μῶλις ἔχει ζῶν ἐξ μηνῶν, ὁ καρδιναλῖος εἶν' ἀποφασισμένος ἀπὸ ὅλους τοὺς ἱατρούς, μένει ὁ ἰππότης.

Ἡ Μαρκεσία ἠγέρθη ἵνα ὑπάγῃ πρὸς τὸ παράθυρον, ὁ δὲ Φίλιππος ἐξηκολούθησεν.

— Ὁ ἰππότης δὲν μὲ ἀνησυχεῖ ποσῶς.

— Ναί;

— Ποσῶς. Ἀνῆκει εἰς τὴν μᾶλλον ἀκίνδυνον τάξιν τῶν ἀνθρώπων, εἶναι ἐγώσιτος. Ὑπάρχει μᾶλλον ἀξιαγάπητος ἄνθρωπος, παρὰ τὸν μὴ ἐνασχολούμενον ποτὲ περὶ τῶν ἄλλων; Δὲν ἐπεθύμουν νὰ τὸν ὁμοιάζω; ὄχι, ὁ ἐγώσιτος εἶνε κοινωνικὴ ἀρετὴ τὴν ὁποίαν δὲν ζηλεύω· ἀλλ' ἂν καὶ βλέπω πολλούς, μετὰ τῶν ὁποίων εἶσαι καὶ σὺ, προκατειλημμένους κατὰ τοῦ ἰππότου, τὸ κατ' ἐμὲ κηρύττω ὅτι δὲν δύναμαι νὰ τὸν φοβηθῶ, μηδὲ νὰ τὸν μισήσω. Τὸν ἀπῆντησα σήμερον τὸ πρῶτ', ἐκάπνιζε τὸ σιγάρον του, ἐξερχόμενος τῆς λειτουργίας, καὶ ἐβάδιζεν ἡσύχως εἰς τὸ Κόρσο, ὠθῶν τὴν κοιλίαν του πρὸς τὰ ἔμπρός. Οἱ μεγάλοι ἀμέριμοι ὀφθαλμοί του ἐπλανῶντο ἀσκόπως ἀπὸ ἐξώστου εἰς ἐξώστην, ἀπὸ ὀχήματος εἰς ὀχημα· ἐφαίνετο μεριμνῶν περὶ τῆς δόξης τῶν Κορομηλαίων ὅσον καὶ περὶ τοῦ καπνοῦ τὸν ὁποῖον ἐσκόρπιζεν εἰς τὸν ἄνεμον. Ἄν ἐσκέπτετο σπουδαίως περὶ τινος πράγματος, βεβαίως ἐσυλλογίζετο τὸ πρόγευμα τὸ ὁποῖον ἔφαγεν, ἢ τὸ γεῦμα τὸ ὁποῖον ἔμελλε νὰ φάγῃ. Ἐφαίνετο ἄνθρωπος φρόνιμος καὶ φιλόδειπος, ὅστις δὲν ἔχει καὶ δὲν θέλει νὰ ἔχῃ τύψεις συνειδήσεως, φοβούμενος μὴ διαταράξῃ τὸν ὕπνον του. Τὸν εἶδον βαδίζοντα μὲ βῆμα βαρὺ καὶ εὐχαριστημένον μέχρι τοῦ οἴκου τῶν πατέρων του καὶ ἔκραξα ἐν ἑμαυτῷ. Ζήτησαν οἱ ἐγώσιταί! Ὁ πολύσαρκος αὐτὸς ποτὲ δὲν θὰ λάβῃ τὸν κόπον νὰ διαταράξῃ τὰ σχέδιά μου. Καλὰ τὸ ἐσυλλογίστην; Φίλησέ με καὶ ὑγίαινε. Εἶμαι τῆς ὑπηρεσίας, ἀπόψε.

Ἐνληκαίσθη φιλοστόργως τὴν μητέρα του, περιεστράφη ἐπὶ τῶν πτερυγίων του καὶ ἔτρεξε νὰ φορέσῃ τὴν στολὴν του. Ἡ Μαρκεσία ἐσκέφθη πολὺν καιρὸν ἂν ἔπρεπε νὰ υπάγῃ εἰς τῆς Κυρίας Φεράλδης. Ἐνόμιζεν ὅτι γνωρίζει ἀρκούτως τὴν οἰκογένειαν Κορομήλα ὥστε νὰ δύναται νὰ προείπῃ ὅτι ὁ γάμος δὲν ἤθελε γίνῃ ποτὲ, καὶ ἢ πρὸς τὴν Τόλλαν φίλια τῆς τὴν παρεκίνει νὰ τὴν ἐξαγάγῃ τῆς ἀπάτης. Ἐξ ἄλλου μέρους, βλέπουσα ὅτι ἐπροσπάθουν νὰ τῆ κρύψουν τὰ πάντα, φοβουμένη μὴ φανῆ κακόβουλος ἢ ζηλότυπος, καὶ πρὸ πάντων ἀναλογιζομένη τὴν θλιθερὰν διήγησιν, διὰ τῆς ὁποίας ἤθελεν ἀναγκασθῆ νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν γνώμην τῆς, ἐδίσταζε μέχρι τῆς ἐσπέρας· ἀλλὰ τέλος ἢ φίλια ὑπερίσχυσε. — Θὰ τοῖς διηγηθῶ τὰ πάντα, εἶπε καθ' ἑαυτήν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὰ παθήματά μου δὲν θὰ μείνωσιν ἄκαρπα καὶ ἡ δυστυχία τῆς ζωῆς μου θέλει εἶσθαι ἡ σωτηρία τῆς Τόλλας.

Ἰπῆγε λοιπὸν περὶ τὴν δεκάτην ὥραν εἰς τὴν οἰκίαν Φεράλδης. Ὁ Μένικος, τὸν βραχίονα ἔχων ἐν ἐπιδέσμῳ, τῆ ἀπεκρίθη ὅτι ἡ Κόμησσα δὲν εἶχεν ἐπιστρέψει, ὁ δὲ Λέλλος δὲν εἶχεν ἀκόμη ἀναχωρήσει. Ἰπῆγε λοιπὸν πάλιν τὴν πρωΐαν τῆς ἐπαύριον· ἀλλὰ τότε ἡ Κυρία Φεράλδης καὶ ἡ θυγάτηρ τῆς ἔλειπον τῷ ὄντι, διότι εἶχον υπάγει εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἡ Μαρκεσία ὑπῆγε νὰ ἐπισκεφθῇ τοὺς ἀσθενεῖς τῆς καὶ καθ' ὁδὸν ἐσκέπτετο ἂν ἔπρεπε νὰ γράψῃ πρὸς τὴν Κυρίαν Φεράλδην, ἀλλὰ δὲν ἤθελε νὰ ἐμπιστευθῇ εἰς τὸν χάρτην τὸ μυστήριον τὸ ὁποῖον ἕως τότε δὲν ἐξωμολογήθη εἰμὴ εἰς τὸν πνευματικὸν τῆς. Ἀπαντήσασα δὲ προσφορώτατα τὸν Ἀββᾶν Φορτουάτον, ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ τὴν περὶ τούτου γνώμην του. Ὁ Ἀββᾶς ἦτο ῥήτωρ καὶ ἀνὴρ δραστήριος, ἀλλ' εἶχε ψυχὴν δειλὴν καὶ ἄτολμον, ἀνίκανον νὰ διδῇ συμβουλὰς. Τῆ ἀπεκρίθη λοιπὸν νὰ πράξῃ κατὰ τὴν συνείδησίν τῆς καὶ ν' ἀφιερωθῇ εἰς τὴν θείαν ἀγαθότητα. Ἡ δυστυχὴς γυνὴ, ἐγκαταληφθεῖσα εἰς ἑαυτήν, ἐν μόνον μέσῳ ἐφαντάσθη πρὸς διέξοδον τῆς ἀβεβαιότητος. Ἀπεφάσισε νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ ἔσπερας εἰς τὴν οἰκίαν Φεράλδην ἵνα ὁμιλήσῃ μετὰ τῆς Κομήσσης. — Ἄν εὐρῶ πάλιν τὴν θύραν κλειστὴν, τοῦτο σημαίνει ὅτι ὁ Θεὸς δὲν θέλει νὰ τοῖς δώσῃ εἶδησιν. Ἴσως ὁ Λέλλος ἔχει ἀρκετὸν ἔρωτα καὶ ἐπιμονὴν, ὥστε νὰ ὑπερνικήσῃ ὅλα τὰ κωλύματα, ὅσα ἐγὼ προβλέπω.

Ἐπιστρέφουσα εἰς τὴν οἰκίαν τῆς, εὗρε τὸ ἐπισκεπτῆριον τῆς Κομήσσης μὲ τὴν λέξιν *υγίατε*, γεγραμμένην διὰ μολυβδίδος. Περὶ τὴν ἐνάτην τῆς ἐσπέρας εἶδε τὰς θύρας τῆς Φεραλδικῆς οἰκίας κλειστὰς καὶ εἰς κανὲν τῶν τὴν πλατεῖαν ἐπιβλεπόντων παραθύρων δὲν ἐφαίνετο φῶς. Ὁ θυρωρὸς τῆ ἀνήγγειλεν ὅτι ὅλη ἡ οἰκογένεια ἀνεχώρει τῆ ἐπαύριον πολλὰ πρωΐ εἰς τὴν Λαρικιάν καὶ ὅτι εἶχον κατακληθῆ πρὸ μικροῦ. Ἐπιστρέφουσα δὲ, ἀνεγνώρισεν εἰς τὸ σκότος τὸν εὐειδῆ Λέλλον τρέχοντα ὡς ἂν εἶχε πτερὰ καὶ εἰσερχόμενον εἰς τὴν οἰκίαν· τοῦτο ἰδοῦσα καὶ ἐπειδὴ μετὰ παρέλευσιν δέκα λε-

πτῶν δὲν εἶχεν ἀκόμη ἐξέλθει ὁ Λέλλος — Καλὰ, ἐσυλλογίσθη ἡ Μαρκεσία, βεβαίως εἶναι θέλημα Θεοῦ!

Ἡ ἐσπέρα ἐκείνη ὑπῆρξε διὰ τοὺς δύο ἐραστὰς ἢ πανήγυρις τοῦ θεμιτοῦ ἔρωτος. Ὁ Λέλλος εὗρε τὴν οἰκογένειαν συνηθροισμένην εἰς τὸν κῆπον, ὑπὸ τὰς κιτρέας, πέριξ ἀρχαίας τραπέζης, ὅπου εἶχον παρατεθῆ δροσιστικὰ ποτά. Ὁ οὐρανὸς ἦτον ἀνέφελος καὶ ἡ σελήνη διέχεεν εἰς τὰς εὐρυχώρους δροστοιχίας τὸ ἀγνὸν καὶ σεμνὸν φῶς τῆς. Ἡ νοτία αὖρα, ὑγρὰ καὶ χλιαρὰ, ἀβρῶς ἀνεκίνει τὸ φύλλωμα καὶ ἐνεφύσα εἰς τὸν κῆπον ἕλον ζῶν γλυκεῖαν καὶ χαῦνον. Ὁ θόρυβος τῆς ἡμέρας ἔπαυσε καὶ μόνος ὁ κωδωνίσκος πλησιώχου μόνῃς διέκοπτε κατὰ διαλείμματα τὴν βαθεῖαν ἐκείνην σιγὴν, ἣτις ἐπιπλανᾶται εἰς τὰς νύκτας τῆς Ῥώμης. Ὅλοι οἱ ὑπηρέται, ἐκτὸς τοῦ Μενίκου, ἐκοιμῶντο ἐπὶ τινος δώματος· τὰ πτηνὰ, λικνιζόμενα ὑπὸ τῆς αὖρας, ὑπνώττων ἐπὶ τῶν κλώνων. Τὰ κατάγλυφα τὰ ἐπὶ τοῦ ἀετώματος τῆς οἰκίας, τὰ ἀγάλματα τοῦ περιστυλίου καὶ οἱ Ἐρμαὶ τοῦ κῆπου ἐφαίνοντο ὅτι ἔκλειον τοὺς ὀφθαλμούς. Ὁ Λέλλος ἐστάθη ἐπὶ τῶν βραθυμίδων τῆς οἰκίας καὶ ἔψαλε μὲ φωνὴν εὐδιάκριτον καὶ ἠχηρὰν τὴν πρώτην στροφὴν ἄσματος, τὸ ὁποῖον ὁ Φίλιππος εἶχε συνθέσει δι' αὐτόν.

Ὁ οὐρανὸς εἶνε γλαυκὸς, καὶ ἤρεμον τὸ κύμα,
Κ' ἡ πόλις εἶν' εὐρύχωρον τὴν ὥραν ταύτην μνημα
Μεθύσων κοιμωμένων.

Τοὺς τοίχους ὡς προσκέφαλον ἢ κεφαλὴ τῶν ἔχει,
Ἐνῷ ἡ αὖρα τῆς νυκτὸς τοὺς κήπους περιτρέχει
Καὶ μύρων σκορπισμένων.

Εἰς τοὺς αἰθέρας τὴν ὄσμην μᾶς φέρει τὴν γλυκεῖαν,
Δροσίζουσα τοῦ φίλου σου τὴν φλογεράν καρδίαν.

Ἡ Τόλλα ἠγέρθη μετὰ σπουδῆς καὶ ἔτρεξε νὰ ριφθῇ εἰς τὰς ἀγκάλας του. Τὸν ὠδήγησε πρὸς τοὺς γονεῖς τῆς πτερυγίζουσα περὶ αὐτὸν ὡς σκιὰ κούφη ἐντὸς τῆς λευκῆς εὐρυχώρου ἐσθῆτός τῆς. Ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Κόμητος, τῆς Κομήσσης καὶ τοῦ Τότου, ὁ Ἐμμανουὴλ τῆ ἔθεσεν εἰς τὸν δάκτυλον τὸ νυμφικὸν τῆς δακτύλιον. Ἦτο μικρὸς χρυσοῦς κύκλος, πεποικιλμένος διὰ λίθων πολυτίμων. Ἐλαβε τὴν χεῖρα τῆς Τόλλας ὡς διὰ νὰ κρίνῃ περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τοῦ μικροῦ του δώρου καὶ τὴν ἐφίλησε βραδέως. Ἡ δὲ Τόλλα, διὰ κινήματος ἀγρίας ἀπλότητος, τὸ ὁποῖον ἔκαμε τὴν μητέρα τῆς νὰ ἐρυθριάσῃ ὀλίγον, ἔλαβε ζωηρῶς ἀπὸ τὴν χεῖρά τῆς τὸ φίλημα, τὸ ὁποῖον ἐκεῖνος εἶχεν ἀποθέσει ἐπ' αὐτῆς. Ὅλη ἡ ἐσπέρα παρῆλθε μὲ τὰ ἀθυρμάτια ταῦτα, τὰ ὁποῖα εἶναι ἴσως αἱ ζωηρότεροι τοῦ ἔρωτος ἡδοναί.

Οἱ γονεῖς τῆς Τόλλας, ἀφῶνοι ἀλλ' ὄχι ἀδιάφοροι θεαταὶ τῆς τερπνοτάτης ταύτης σκηνῆς, δὲν ἤθελον ποσοῦς νὰ στενοχωρηθῶσιν τὰ αἰσθήματα τῆς

θυγατρός των, ἤθελον νὰ κερδίσουν τὴν καρδίαν τοῦ Λέλλου καὶ ἤξευρον ὅτι ἡ εὐτυχία ἐμπνέει τὴν ἀγάπην ὑπὲρ πᾶν ἄλλο. Οἱ δύο ἐρασταὶ ἔτρεχον ἐλευθέρως εἰς τὰς δένδροστοιχίας ἢ ἴσταντο διὰ ν' ἀκροασθῶσι τὴν σιγὴν, ἢ ἐβάδιζον βραδέως στηριζόμενοι ὁ εἰς ἐπὶ τοῦ ἄλλου πολυλογούντες, ὡς δύο σπουθία ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ κλάδου καθήμενα εἰς ὡραίαν ἑαρινὴν ἡμέραν. Διηγήθησαν πρὸς ἀλλήλους εἰκοσάκις καὶ ἐπέκεινα, χωρὶς νὰ βαρυνθῶσι μήτε ὁ εἰς μήτε ὁ ἄλλος, τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔρωτός των καὶ τὴν ἱστορίαν τῶν καρδιῶν των κατὰ τοὺς ἕξ παρελθόντας μῆνας. Τὰ σχέδια ἤλθον ἔπειτα, καὶ ὁ θεὸς γνωρίζει πόσα φαντασιώδη οἰκοδομήματα ἤγειραν καὶ ἐκρήμνισαν διὰ νὰ ἔχουν τὴν εὐχαρίστησιν νὰ τ' ἀνεγείρωσι.

— Θὰ διερχόμεθα ὅλους τοὺς χειμῶνάς μας εἰς τὴν Βενετίαν, ἔλεγεν ὁ Λέλλος. Δὲν γνωρίζω ἐκεῖ κανένα, δὲν θὰ εἴμεθα καταδικασμένοι νὰ συχνάζωμεν εἰς τὰς συναναστροφάς. Θὰ ζῶμεν δι' ἡμᾶς καὶ μόνους, κεκρυμμένοι εἰς τὸν γηραιὸν μου οἶκον, τὸν ὁποῖον σκοπεύω νὰ ἐπισκευάσω.

— Ὅχι, ἀπεκρίνετο ἡ Τόλλα, πρέπει νὰ τὸν ἀφήσης καθὼς εἶνε. Οἱ τοῦχοι εἶνε πολὺ μαῦροι;

— Τόσον μαῦροι καὶ τόσον περιέργως ξεσμένοι, ὅσον τὰ τρίχαπτα τοῦ Σαντιλλύ.

— Τόσον καλλιτέρα δὲν θέλω νὰ τοὺς ἐγγίσουν. Τὸ δωμάτιόν μου ἔχει ὕλους χρωματιστοὺς ὡς τὰ παρεκλήσια; Τὰ τοιχοσκεπάσματα εἶνε ἀπὸ δῆμα με ἀνακοιλώματα καὶ χρυσώματα; Τὸ ἀγαπῶ καθὼς εἶνε. Ἐχὼ μεγάλην κλίνην ἐβένινον, με στήλας συνεστραμμένας καὶ μεταξωτὰ παραπετάσματα τῆς ἐποχῆς τοῦ Βερονέζου; Πρέπει νὰ τ' ἀφήσωμεν. Δὲν θέλω νὰ κρύψωμεν ὑπὸ τάπητα τὸ ἐκ μωσαϊκοῦ ἔδαφος.

— Θὰ χρειασθῆ ὅμως τάπης διὰ τὰ τέκνα μας. Πῶς ἐμποροῦν νὰ κυλιῶνται ἐπάνω εἰς τὰ σκληρὰ ἐκεῖνα χαλίκια;

— Ἐχεις δίκαιον, ἀλλὰ δὲν ὑποφέρω τοὺς νέους τάπητας.

— Θὰ εὐρῶμεν εἰς τὸ σκευοφυλακεῖον κανένα περίφημον, παλαιὸν καὶ δῶρον τοῦ Βασιλέως τῆς Γαλλίας πρὸς τὸν πρόγονον μας τὸν Δόγην, ἢ κανένα τάπητα τῆς Σμύρνης, μεταφερθέντα ὑπὸ τοῦ προπάτορός μας τοῦ Ναυάρχου. Θὰ εὐχαριστηθοῦν διὰ τὴν περὶ τῶν ἐπίπλων των φροντίδα μου, καὶ αἱ γηραιαὶ εἰκόνας τῆς αἰθούσης θέλουν μειδιάσῃ βλέπουσαί με διερχόμενον. Διὰ τὸν περίπατον, ἐξηκολούθει ὁ Λέλλος, θὰ κατασκευάσω μεγάλην γόνδολαν μκύρην, πένθιμον ὡς φορεῖον· ἀλλ' ἐσωτερικῶς θέλει κοσμεῖσθαι ἀπὸ λευκὸν μεταξωτὸν, ὡς φωλεὰ κύκνου. Ὅσοι μᾶς βλέπουν διερχομένους ἐπὶ τῆς Μεγάλης διώρυγος θέλουν μᾶς ἐκλαμβάνῃ ὡς Αὐστριακοὺς ἀξιοματικοὺς, οἱ ἑποιοὶ ὑπάγουν νὰ παρασταθοῦν εἰς τὸ γυμνάσιον· δὲν θὰ μαντεύουν τὴν ὑπὸ τὸ πένθιμον ἐκεῖνο κάλυμμα κρυπτομένην εὐτυχιάν.

— Πρέπει νὰ μάθῃ ὁ Μένικος νὰ κινή τὴν Βενετικὴν κόπην· δὲν θέλω ξένος ὑπρέτης νὰ παρεμβαίνει εἰς τὰ ἐρωτικά μας μυστήρια.

— Τὸ θέρος θὰ κατοικῶμεν τὴν ἐν Ἀλθανῶ ἔπαυλίν μας. Τὸ δάσος εἶνε τόσον μέγα, ὥστε θὰ κάμνωμεν τὸν πρωῖνόν μας περίπατον ἐφιπποί, χωρὶς νὰ ἐξερχώμεθα τῆς οἰκίας μας.

— Ὅχι, τὸ δάσος σας εἶνε ἀτείχιστον καὶ τὰ βλέμματά μας θέλουν κατασκοπεύεσθαι ἀπὸ πλῆθος ἀνθρώπων.

— Θὰ τὸ περιτειχίσω λοιπόν.

— Σᾶς τὸ ἀπαγορεύω. Καὶ τί θὰ γίνουν τότε οἱ δυστυχεῖς ἐκεῖνοι, οἵτινες συνείθισαν νὰ περιπατῶσιν ἐκεῖ ὡς Πρίγκηπες, καὶ τὰ παιδία τῶν χωρικῶν, τὰ ὅποια ἔρχονται νὰ σᾶς κλέπτουν τὰ πορτογάλλιά σας; Ἐπειτα διατί νὰ ἤμαι πάντοτε εἰς τὸν οἶκόν σου, ἐνῶ σὺ δὲν λέγεις νὰ ἔλθης εἰς τὸν ἰδικόν μου; Θὰ διερχόμεθα τὸ θέρος εἰς τὴν Λαρικίαν.

— Ἄλλ' ἡ Λαρικία δὲν εἶνε ἰδική μας.

— Πηγαίνομεν λοιπόν εἰς τὴν Καπρέαν, ἔχω ἐκεῖ ἀξιόλογον κτῆμα. Τί καλὸν βίον, θὰ διάγωμεν, Λέλλε! καὶ πῶς θὰ εἴμεθα εὐτυχεῖς μακρὰν τῆς Ρώμης καὶ τοῦ κόσμου ὀλοκλήρου, μόνοι ἐπὶ τοῦ βράχου μας, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἀγαθῶν χωρικῶν μας! Θὰ μᾶς ἀγαποῦν· θὰ φέρῃς πολλὰ χρήματα διὰ νὰ τοὺς καταστήσης πλουσίους, ἐγὼ θὰ προικίζω ὅλας τὰς κόρας ἐκ τῶν ἀποταμιευμάτων μου. Πιστεύεις ὅτι ἀφοῦ μίαν φορὰν ἀποκατασταθῶμεν ἐκεῖ, σὺ μετ' ἐμοῦ, ἐγὼ μετὰ σοῦ, καὶ τὰ τέκνα μας γύρω μας, θὰ ἔχωμεν τὴν ὄρεξιν νὰ ἐξορισθῶμεν εἰς τὴν Βενετίαν δι' ἓνα ὀλόκληρον χειμῶνα; Ἡ Βενετία πρέπει νὰ ἦνε μελαγχολικὴ κατὰ τὸν Νοέμβριον μῆνα, βρέχει ἐκεῖ κατὰ χειμᾶρρους, αἱ δὲ ὀμίχλαι τῶν τεναγῶν με φοβίζουσι, ἐνῶ εἰς τὴν ἀγαπητὴν μοι Καπρέαν εἶνε ἀγνωστος ἡ ὀμίχλη!

— Σὲ ἀγαπῶ, Τόλλα! θὰ μείνωμεν εἰς τὴν Καπρέαν ὅλην μας τὴν ζωὴν.

— Χειμῶνα καὶ θέρος, δὲν εἶν' ἀλήθεια; ὁ Θεὸς μ' ἐπιφυλάττει ἴσως ἀκόμη δεκαπέντε ἔτη ωραιότητος, θέλω νὰ ἤμαι ὡραία διὰ Σὲ καὶ μόνον καὶ ὄχι ἄλλον, Λέλλε!

— Εἶσαι ἄγγελος! ἡ Ρώμη δὲν ἦτον ἀξία νὰ σὲ γνωρίσῃ. Μήπως ἡ πόλις ὅλη δὲν ἔπρεπε νὰ ἦνε εἰς τοὺς πόδας σου; Ἀγανακτῶ, ὅταν συλλογίζωμαι ὅτι ὑπάρχουν νέοι ἀρκετὰ τυφλοὶ, ὥστε νὰ θαυμάζουν μίαν Βεττιάν Νέγρη ἢ μίαν Ναδίνην Φρατιέφ. Καὶ αἱ μωραὶ ἐκεῖναι ἐφραντάζοντο ὅτι ἠδύναντο νὰ σοῦ κλέψωσι τὴν καρδίαν μου! Θὰ ἦνε ἀρκετὴ τιμωρία των τὸ νὰ μᾶς βλέπουν διερχομένους τὸ Κόρσο, ἐντὸς τῆς αὐτῆς ἀμάξης ἢ νὰ καλπάζωμεν παραλλήλως εἰς τὰ πέριξ τῆς ἐπαύλεως Βοργέζην, ἢ νὰ χορεύωμεν ὁ-

μού εις τὴν Γαλλικὴν πρεσβείαν. Θὰ συχνάζωμεν εἰς τοὺς χορούς, εἰς τὰς διασκεδάσεις. Θὰ ταξιδεύσωμεν, θὰ υπάγωμεν εἰς τὴν Γαλλίαν.

— Ὅταν μάθης τὰ Γαλλικὰ, ὀκνηρέ μου φίλε. Πρὸς τὸ παρὸν θὰ ταξιδεύσω μόνη, διότι αὔριον τὸ πρῶτ' υπάγω εἰς τὴν Λαρικκίαν.

— Χάρις εἰς τὴν εὐλογημένην χολέραν, τὴν ὁποίαν εἶθε νὰ ἐξαλείψῃ ὁ Θεός.

— Σιώπα, μὴ λέγῃς ἀπαισίους λόγους· προσπάθησε ν' ἀποφύγῃς τὸν κίνδυνον καὶ φύλαξε τὴν ζωὴν σου ὡς πράγμα τὸ ὁποῖον εἰς ἐμὲ πλέον ἀνήκει, καὶ διὰ τὸ ὁποῖον εἶσε ὑπόχρεως εἰς ἐμέ.

— Μὴ φοβεῖσαι τίποτε, Τόλλα· εἶμαι βέβαιος ὅτι δὲν θ' ἀποθάνω ἀπὸ τὴν φοικτὴν αὐτὴν ἀσθένειαν.

— Βέβαιος; Καὶ διατί;

— Διότι θ' ἀποθάνω ἀπὸ ἔρωτα καὶ στενοχωρίαν τὴν ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεώς σου.

— Ὅχι, Κύριε· τὴν ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεώς μου θὰ μὲ γράψῃς ἐκτεταμένον γράμμα καὶ δὲν θὰ ἔχῃς τὸν καιρὸν ν' ἀποθάνῃς. Ἐν τούτοις μᾶς φωνάζουν. Τί ὥρα εἶνε;

Ὁ Λέλλος εἶδε τὸ ὠρολόγιόν του καὶ εἶπε μετ' ἀπορίας :

— Μεσονύκτιον!

— Ὁ πατήρ μου καὶ ἡ μήτηρ μου ἔχουν ἀνάγκην ἀναπαύσεως. Ἐγίναινε, Λέλλε.

Μετέβησαν ἔπειτα εἰς τὴν αἴθουσαν, ὅπου ὅλοι ἠσπάζθησαν τὸν Λέλλον.

— Νὰ ἔρχεσθε νὰ μᾶς βλέπετε εἰς τὴν Λαρικκίαν, εἶπεν ὁ Κόμης.

— Φροντίζετε καλὰ διὰ τὴν υγείαν σας, προσέθεσεν ἡ Κόμησσα.

— Ζῆσε Σὺ διὰ νὰ ζήσω καὶ ἐγὼ, ὑπεψιθύρισεν ἡ Τόλλα. — Καὶ ἀπεχωρίσθησαν.

[ἔπειτα.]